

ZAJEDNICA IZVRŠITELJA: Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet
**Zavod za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu
i vrtnu umjetnost**
Svetošimunska 25, 10000 Zagreb
4 GRADA DRAGODID, Komiža
info@dragodid.org, +385 091 2444263

NARUČITELJ: **Grad Stari Grad**
Novo riva 3, 21460
STARI GRAD

LOKACIJA: Kulturni krajolik Starogradsko polje

STUDIJA

**KONZERVATORSKA PODLOGA KULTURNOG KRAJOLIKA
STAROGRADSKO POLJE**

KNJIGA I - UVOD, POLAZIŠTA I MJERE ZAŠTITE

AUTORI TEKSTA I KARTOGRAFSKIH PRIKAZA:
Goran Andlar, Sara Popović, Filip Šrajer, Grga Frangeš

REVIZIJA MJERA ZAŠTITE:
Zoran Wiewegh, Sanja Buble, Radoslav Bužančić, Mirna Bojić, Bruno Diklić, Saša Denegri,
Biserka Dumbović Bilušić, Vesna Kezunović, Davor Trupković

Zagreb-Stari Grad, listopad, 2015.

revizija: lipanj 2018.

Zajednica izvršitelja: Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet
Zavod za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu i vrtnu umjetnost
Svetošimunska 25, 10000 Zagreb
odgovorna osoba: izv. prof. art. Stanko Stergaršek, dipl. ing.arh., predstojnik
4 GRADA DRAGODID, Šapjane
info@dragodid.org, +385 091 2444263
odgovorna osoba: Julia Bakota, mag. ing. agr., predsjednica

Naručitelj: **Grad Stari Grad**
Novo riva 3, 21460 Stari Grad
odgovorna osoba:
Vinko Maroević, dipl. iur., gradonačelnik (do 2017.)
Antonio Škarpa, gradonačelnik (od 2017.)

Lokacija: Kulturni krajolik Starogradsko polje

Naziv studije/projekta: Konzervatorska podloga kulturnog krajolika Starogradsko polje

Broj studije/projekta: 106/015

Stručni tim u izradi studije:

Koordinator izrade studije:

doc. dr. sc. Goran Andlar, dipl. ing. kraj. arh.

Krajobraz:

doc. dr. sc. Goran Andlar, dipl. ing. kraj. arh. (koordinator)

prof. dr. sc. Branka Aničić

doc. dr. sc. Kristina Krklec, dipl. ing. geol.

doc. dr. sc. Ines Hrdalo, dipl. ing. kraj. arh.

Aldo Čavić, prof.

Dr. sc. Dora Tomić, dipl. ing. kraj. arh.

Marija Kušan, dipl. ing. kraj. arh.

Monika Lukić, dipl. ing. kraj. arh.

Arheologija:

dr. sc. Sara Popović, dipl. arheol. (koordinator)

Andrea Devlahović, dipl. arheol.

Etnologija i recentna izgradnja:

Filip Šrajer, dipl. ing. arh., URBING d.o.o. (koordinator)

Grga Frangeš, dipl. etnolog i muzeolog

Mirna Ratkajec, dipl. etnolog i pov. um.

Filip Bubalo, prof.

Miran Križanić, mag. ing. arh.

Luka Forko, stud. etnol.

Revizija mjera zaštite:

Zoran Wiewegh, Sanja Buble, Radoslav Bužančić, Mirna Bojić, Bruno Diklić, Saša Denegri, Biserka Dumbović Bilušić, Vesna Kezunović, Davor Trupković

Tehnička realizacija kataloga i kartografije:

Mjesto pod suncem d.o.o. ured@mjestopodsuncem.com, <http://www.mjestopodsuncem.com>

Mjesto i datum: Zagreb-Stari Grad, listopad, 2015., revizija: lipanj 2018.

SADRŽAJ

1. UVOD

- 1.1. Zakonska obveza izrade konzervatorske podloge
- 1.2. Pravna polazišta zaštite kulturnog krajolika Starogradske polja
 - 1.2.1. Rješenja o zaštiti Starogradske polja
 - 1.2.2. Upis Starogradske polja na Listu svjetske baštine
- 1.3. Opća ocjena stanja glavnih značajki kulturnog krajolika
 - 1.3.1. Stanje zemljišnog pokrova
 - 1.3.2. Stanje pravaca antičke podjele Starogradske polja
 - 1.3.3. Stanje arheoloških nalazišta
 - 1.3.4. Stanje tradicijske gradnje
 - 1.3.5. Stanje recentne izgradnje u obuhvatu zaštite
- 1.4. Problemi i ciljevi

2. OPĆI POSTUPCI I METODE RADA

3. PRIJEDLOG MJERA ZAŠTITE

- 3.1. Ciljevi i strateške mjere zaštite
 - 3.1.1. Opća koncepcija zaštite
 - 3.1.2. Operativni ciljevi zaštite
 - 3.1.3. Mjere zaštite krajobraza i krajobraznih elemenata
 - 3.1.4. Mjere zaštite arheoloških nalazišta
 - 3.1.5. Mjere zaštite lokaliteta etnografske baštine
 - 3.1.6. Mjere za novu gradnju
 - 3.1.7. Postupanje sa izgrađenim objektima i zahvatima u prostoru
 - 3.1.8. Sanacija iskopa zemlje i pijeska i nezakonitih deponija
 - 3.1.9. Smjernice za prostorne planove
 - 3.1.10. Ostale smjernice i preporuke za tijela koja upravljaju kulturnim dobrom
- 3.2. Provedbene mjere zaštite – odredbe za integraciju u prostorne planove

4. LITERATURA

5. PRILOZI

Prilog A - pismena očitovanja korisnika Starogradske polja

Prilog B – zapisnik sa javne tribine održane 13.3. 2015. u Starom Gradu

Prilog C – kartografski prikazi

- 1.0. Obuhvat zaštićenog područja i kontaktne (buffer) zone, M 1:25.000
- 1.1. Preklap digitalnog katastarskog plana i DOF5 (2011), M 1:5.000
- 1.2. Tradicijska toponimija, M 1:10.000
- 1.3. Pregledna karta objekata i lokaliteta kulturne baštine, M 1:10.000
- 1.4. Mjere zaštite - upravljanje gradnjom, M 1:5.000
- 1.5. Mjere zaštite - upravljanje krajobrazom, M 1:5.000
- 1.6. Mjere zaštite – putovi autentičnih obilježja, M 1:5.000

1. UVOD

Starogradsko polje na otoku Hvaru je kulturni krajolik međunarodnog značaja. Uvršteno je na UNESCO-vu Listu svjetske baštine zbog povijesne vrijednosti najbolje očuvane antičke grčke podjele poljoprivrednog zemljišta na Mediteranu, 2400-godišnjeg poljoprivrednog kontinuiteta, te važnosti kao primjera tradicijskog odnosa čovjeka i okoliša.

Osnovni krajobrazni karakter polju su zadali grčki kolonisti u 4. st. pr. Kr. podjelivši ga mrežom putova na pravokutne parcele veličine oko 180 x 900 metara. Ovakvih grčkih podjela zemljišta, za razliku od rimskih, poznato je vrlo malo. Uz Starogradsko polje najpoznatija je *hora* Metaponta u južnoj Italiji te *hora* Hersoneza na Krimu koja je kao i Starogradsko polje upisana na Listu svjetske baštine UNESCO-a.

Pravilna mreža putova prostire se u ravnici između Staroga Grada na zapadu i Vrboske na istoku. S južne strane pravokutno parcelirani dio polja omeđen je brdima, na kojima već u 14. stoljeću postoje sela Dol i Vrbanj. Na sjevernoj strani pružaju se niža brda Maslinovik i Hum koja nisu pravokutno parcelirana, dok se u plodnoj dolini Priloge nastavlja podjela zemljišta. Pravilne linije podjele nastavljaju se i u Jelšansko polje no taj prostor nije obuhvaćen formalnom zaštitom kulturnog krajolika.

Površina u obuhvatu zaštite iznosi 1358,4 ha, od čega 1089,2 ha ili 80% teritorijalno pripada Gradu Starome Gradu (dijelovi k.o. Stari Grad, Dol i Vrbanj), a 269,2 ha ili 20% Općini Jelsa (dijelovi k.o. Vrboska, Svirče i Vrisnik). Granica je određena prilikom prijave za Listu UNESCO-a 2008. godine, a preuzeta je i aktualnim rješenjem o zaštiti krajolika kao kulturnog dobra donesenim 2010. godine. Obuhvaća središnji prostor kvartarnih naslaga Polja na kojem je antička podjela najizrazitija, te okolne brežuljke i dijelove naselja Staroga Grada, Vrbanja i Vrboske, gdje su bili vidljivi tragovi glavnih pravaca parcelacije, te prepoznati arheološki lokaliteti vezani uz korištenje Polja.

1.1. Zakonska obveza izrade konzervatorske podloge

Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15 i 44/17) propisuje se način utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretna kulturna dobra. U članku 56. određuje se da "dokumenti prostornog uređenja, ovisno o vrsti i području obuhvata, obavezno sadrže podatke iz konzervatorske podloge sa sustavom mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara koja se nalaze na području obuhvata plana". Konzervatorsku podlogu utvrđuje nadležno tijelo, a ona sadrži opće i posebne uvjete zaštite i očuvanja kulturnih dobara u području obuhvata plana.

U izmjenama i dopunama zakona, konzervatorska podloga definirana je kao stručna dokumentacija koja sadrži grafički i tekstualni dio, a obuhvaća identifikaciju, analizu stanja, valorizaciju i mjere očuvanja kulturno-povijesnih vrijednosti na području obuhvata (NN 87/09 čl.6, točka 10., naknadno NN 152/14 čl. 6. točka 11.). Člankom 57. propisuje se obavezna izrada konzervatorske podloge za kulturno – povijesne cjeline radi njihove zaštite i očuvanja.

1.2. Pravna polazišta zaštite kulturnog krajolika Starogradskog polja

1.2.1. Rješenja o zaštiti Starogradskog polja

Status zaštićenog kulturnog dobra Starogradsko polje dobiva 1993. godine. Prema dokumentu izdanom od Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Splitu, polje se upisuje u Registar nepokretnih spomenika kulture pod rednim brojem 1392 kao 'arheološki lokalitet antički ager'. Navedene su katastarske čestice koje čine granicu njegovog rasprostiranja i priložen je nacrt obuhvata na topografskoj karti mjerila 1:25.000. Dokumentom tada nisu propisane mjere zaštite prostora.

Proširenje područja zaštite Starogradskog polja doneseno je 2005. rješenjem o preventivnoj zaštiti kulturnog krajolika (P-1507). Nakon upisa Starogradskog polja na Listu svjetske baštine UNESCO-a 2008. godine doneseno je novo rješenje o zaštiti (upisano u Registar kulturnih dobara RH pod brojem Z-3827). U

veljači 2010. doneseno je revidirano rješenje, upisano pod istim brojem, kategorizirano kao kulturni krajolik. Uspostavljene su zone 'A' - koja uživa potpunu zaštitu povijesnih struktura i 'B' - gdje vrijedi djelomična zaštita istih. Zona 'A' obuhvaća čitavo područje Starogradskog polja, izuzev naselja Vrbanj koji čini zonu B. Propisan je sustav mjera zaštite za svaku zonu i navedene su katastarske čestice koje čine njihove granice. Ovo rješenje je i danas važeći dokument zaštite Starogradskog polja.

Unutar granica zaštićenog kulturnog krajolika Starogradsko polje pojedinačno su zaštićeni kao nepokretna kulturna dobra:

- Arheološko nalazište Smričić (*villa rustica*) u Starom Gradu – Z-5548 (zona A)
- Urbanistička cjelina Starog Grada (Z-5098), odnosno njezin dio, (zona A)
- Zgrada vinarije u Starom Gradu – P-5163 (zona A)
- Ostaci grčkih zidina u kući Tadić-Gramatorov u Starom Gradu – RST-0019 (zona A)
- Trg Škor u Starom Gradu – Z-6685 (zona A)
- Kuća Franetović s gospodarskom zgradom u Starom Gradu – Z-777 (zona A)
- Crkva sv. Stjepana u Starom Gradu – Z-5555 (zona A)
- Crkva sv. Ivana u Starom Gradu – Z-6506 (zona A)
- Crkva sv. Nikole u Starom Gradu – Z-6359 (zona A)
- Crkva sv. Roka u Starom Gradu – Z-5713 (zona A)
- Dominikanski samostan i crkva sv. Petra Mučenika u Starom Gradu – Z-6536 (zona A)
- Tvrdalj Petra Hektorovića s ribnjakom u Starom Gradu – RST-0020-1962 (zona A)
- Crkva sv. Lucije u Starom Gradu – Z-5634 (zona A)
- Crkva sv. Kuzme i Damjana u Vrbanju – Z- 5755 (zona A)
- Župna crkva sv. Duha u Vrbanju – Z-6439 (zona B)

1.2.2. Upis Starogradskog polja na Listu svjetske baštine

Starogradsko polje sedmi je hrvatski lokalitet upisan na Listu svjetske baštine (nakon Plitvičkih jezera, Dioklecijanove palače, povijesne jezgre Dubrovnika, Eufrazijeve bazilike, povijesne jezgre Trogira i Katedrale sv. Jakova). Da njegovo značenje prelazi nacionalne okvire i predstavlja vrijednost za cjelokupno čovječanstvo Odbor za svjetsku baštinu UNESCO-a potvrdio je Odlukom 32 COM 8B.29 na 32. sjednici UNESCO-a 8. srpnja 2008. godine. Prepoznato je da je ovaj kulturni krajolik ostao gotovo nepromijenjen od vremena kolonizacije jonskih Grka s Parosa u 4. stoljeću pr. Kr. kako u fizionomiji samog prostora tako i u načinu korištenja zemljišta. Ispunjena su 3 kriterija za upis na Listu: kriterij (ii) dokaz o značajnoj razmjeni ljudskih vrijednosti, unutar određenog vremenskog okvira ili kulturnog područja svijeta, koji se odražava na postignuća u arhitekturi, tehnologiji, monumentalnoj umjetnosti, urbanom planiranju ili dizajnu krajolika, (iii) posjedovanje jedinstvenog ili barem izuzetnog svjedočanstva kulturne tradicije postojeće ili nestale civilizacije, (v) biti izvanredan primjer tradicionalnog ljudskog naseljavanja, korištenja zemljišta ili mora koje je karakteristično za kulturu (ili kulture), ili čovjekove interakcije s okolinom osobito kada je ona postala ranjiva pod utjecajem nepovratne promjene. Kriterij (ii) ispunjen je jer fizionomija Starogradskog polja, koja se ovdje očuvala od 4. st. pr. Kr., svjedoči o širenju geometrijskog modela grčke podjele poljoprivrednog zemljišta na Mediteranu. Kriterij (iii) zato što je polje u neprekinutoj upotrebi i zasađeno istim kulturama 2400 godina, što svjedoči o trajnosti i održivosti kroz stoljeća. Posljednji kriterij (v) zadovoljen je jer su Polje i njegova okolina primjer vrlo starog, tradicionalnog oblika naseljavanja koji je danas ugrožen modernim ekonomskim razvojem, osobito zbog ruralne depopulacije i napuštanja tradicijskog načina obrade zemljišta.

Valja napomenuti da su granice obuhvata kulturnog krajolika Starogradskog polja kao kulturnog dobra na Listi svjetske baštine jednake kao i u nacionalnom rješenju o zaštiti, uz dodatak kontaktne („buffer“) zone od 6403 ha. Područje kontaktne zone do sada nije upisano u nacionalni registar kulturnih dobara.

Uvažavajući kriterije i načela zaštite propisane Konvencijom o svjetskoj baštini i Operativnim smjernicama za provedbu Konvencije o svjetskoj baštini (čl. 103-107) - "*Kontaktna zona svjetskog dobra je područje koje okružuje svjetsko dobro i koja ima komplementarna pravna ograničenja njegove uporabe i razvoja kako bi se dobio dodatni sloj učinkovite zaštite dobra. Ona treba uključivati neposredno okruženje dobra, značajne vizure i druga područja ili atribute koji su funkcionalno važni kao podrška dobru i njegovoj zaštiti. (...) prostor kontaktne zone također mora imati ograničenja njegove uporabe i razvoja.*" - prostor kontaktne zone štiti svjetsko dobro koje okružuje putem propisanih mjera u prostorno planskim dokumentima. Stoga se područje kontaktne zone ucrtava zajedno s granicama svjetskog dobra na grafičke prikaze konzervatorske podloge kao i prostorno planske dokumente.

Unutar kontaktne (buffer) zone kulturnog krajolika Starogradsko polje pojedinačno su zaštićeni kao nepokretna kulturna dobra:

- Stari Grad - Urbanistička cjelina Stari Grad – dio (Z-5098)
- Stari Grad - Crkva sv. Jerolima sa hospicijem (Z-5086)
- Stari Grad - Austrijska cesta s početka 19. stoljeća (Z-6451)
- Stari Grad - Kuća pjesnika Hanibala Lucića (RST-0017 – 1962.)
- Stari Grad - Mauzolej don Šime Ljubića (Z-62809)
- Stari Grad - Palača Biankini (Z-6661)
- Stari Grad - Morsko područje u uvali Staroga Grada neposredno ispod hotela Helios (antička obala) (P-5269)
- Stari Grad - Ruralna cjelina Mala Rudina (P-5161)
- Dol - Crkva sv. Ane (Z-7003)
- Dol - Crkva sv. Marije (Z-7001)
- Dol - Crkva sv. Mihovila (Z-7002)
- Vrbanj – Kraljevi dvori (Z-5013)
- Vrbanj - Ostaci crkve sv. Vida na Humu (Z-5158)
- Jelsa – Kulturno – povijesna urbanistička cjelina Jelse (Z-5705)
- Jelsa – Arheološko nalazište Gradina (Z-6746)
- Jelsa - Crkva Gospe od Zdravlja (Z-6631)
- Jelsa – Crkva na Gradini (RST-0027 – 1962.)
- Jelsa – Crkva sv. Ivana (Z-4872)
- Jelsa – Crkva sv. Mihovila (Z-4646)
- Jelsa – Crkva sv. Roka (Z-4871)
- Jelsa – Crkva Uznesenja Marijinog (ex. sv. Fabijana i Sebastijana) (Z-5600)
- Jelsa – Dvorište kuće Bevilaqua – Machiedo (RST-0029 – 1962.)
- Jelsa – Kuća Dobrović (Z-6179)
- Jelsa – Kuća Huljić (RST-33)
- Jelsa – Kuća Salamunić (Z-4993)
- Jelsa – Sklop kuća Grčina (Z-5141)
- Jelsa – Zgrada Općine (Z-5828)
- Jelsa – Utvrda Tor (RST-0028 – 1962.)
- Jelsa – Ostaci utvrde Grad (Z-6412)
- Pitve – Kulturno - povijesna cjelina Pitve (Z-6762)
- Pitve – Crkva sv. Jakova (Z-6582)
- Pitve – Zgrada i namjena zgrade Vinogradarske zbirke (P-5121)
- Svirče – Crkva Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije (Z-4786)
- Svirče – Crkva sv. Josipa (Z-5611)
- Svirče – Crkva sv. Magdalene (Z-5742)
- Vrboska – Urbanistička cjelina naselja Vrboska (Z-7070)
- Vrboska – Crkva sv. Lovrinca (Z-4942)

- Vrboska – Crkva sv. Petra (Z-4788)
- Vrboska – Crkva sv. Roka (Z-6281)
- Vrboska – Crkva- tvrđava sv. Marije (Z-4787)
- Vrboska – Kuća Matije Ivanića (Z-5649)
- Vrboska – Kuća Petrić (Z-4994)
- Vrboska – Kuća Kaštilac s arheološkim nalazištem (Z-5750)
- Vrisnik – Selo Vrisnik (Z-7073)
- Vrisnik – Crkva sv. Apolonije (Z-6414)
- Vrisnik – Kompleks crkve sv. Ante Opata i crkve sv. Roka (Z-4944)

Za nepokretna kulturna dobra koja su zaštićena posebnim rješenjima vrijede mjere zaštite utvrđene u tim rješenjima.

Granice obuhvata zaštićenog kulturnog krajolika i kontaktne (buffer) zone prikazana je na karti 1.0. u mjerilu 1:25.000. Obuhvat kontaktne (buffer) zone preuzet je iz nominacijskog dokumenta precrtavanjem izvorne karte u mjerilu 1:25.000, te stoga ne može poslužiti za izravno i jednoznačno određivanje granice u većim mjerilima.

1.3. Opća ocjena stanja glavnih značajki kulturnog krajolika

1.3.1. Stanje zemljišnog pokrova

Osim pravilne podjele zemljišta koja potječe od antičkih dana, vrijednost Starogradskog polja leži u kontinuiranom uzgoju tipičnih mediteranskih poljoprivrednih kultura od antike do danas. Ipak, arhivski izvori te same građevine i suhozidne strukture u krajobrazu, prisutne u različitim uzorcima, svjedoče o promjenama u korištenju poljoprivrednog prostora Polja. Vinova loza i maslina prisutne su od najranijih vremena do danas, dok treću skupinu kultura tzv. *mediteranske trijade* – žitarice – danas nalazimo samo iznimno. Trenutno je na prostoru obuhvata zaštite poljoprivredno aktivno svega oko 39% površina, od čega oko 23% pod maslinicima, 12% pod vinogradima, a 4% pod drugim kulturama (oranice, povrtnjaci te lavanda). Ostatak prostora je u stadiju sukcesije prirodne vegetacije; u nižim dijelovima površine obrastaju u visoku travu, te šikaru kupine i drače, a u višim dijelovima u sredozemnu makiju i šumu alepskog bora. Sve ove okolnosti dovode do toga da je krajobraz Polja danas teško čitljiv i sa istaknutih vidikovaca, a antička parcelacija vidljiva gotovo jedino iz zraka.

1.3.2. Stanje pravaca antičke podjele Starogradskog polja

Danas su pravci osnovne, grčke podjele polja najjasnije vidljivi iz zraka, no zbog tisućljetnog korištenja te prilagođavanja potrebama različitih perioda razlikuju se po stupnju očuvanosti u odnosu na izvorni izgled. Najveću dužinu pravaca antičke podjele danas čine makadamski i asfaltirani putovi, zatim uski putovi omeđeni suhozidima (trad. *gomilama* odn. *kolnjicima*), u nekim slučajevima vidljivo je srednjevjekovno popločenje - kaldrma, a često su očuvani i putovi po užim ili širim kamenim gomilama. Na nekim dijelovima polja antičku podjelu ne čine putovi već podzidi viših poljoprivrednih terasa. U centralnom dijelu polja, na prostorima bogatijim plodnom zemljom podjela je lošije očuvana.

Putovi se razlikuju po stupnju očuvanosti izvornog izgleda, ali i vizualnoj vrijednosti odnosno stanju bez obzira na vrijeme nastanka današnjeg gaznog sloja. Na nekim pravcima izgrađeni su dijelovi državnih, županijskih i lokalnih cesta, a na velikom broju trasa pri njihovom proširivanju djelomično su urušene obodne gomile. Probijeni su i neki novi putovi i trase infrastrukture (vodovod) koji ne prate pravce antičke podjele odnosno narušavaju pravilnu fizionomiju polja.

Komunikacije koje se slabije koriste zarastaju i postaju neprohodne, čak i brže od okolnih poljoprivrednih parcela. Na pojedinim primjerima trasa koje su nedavno krčene vidljivo je da je putu, ako se ne koristi, potrebno dvije godine da ponovo postane potpuno neprohodan.

1.3.3. Stanje arheoloških nalazišta

Grčka podjela zemljišta predstavlja samo jednu arheološku komponentu ovog kompleksnog krajolika. Unutar geometrijske strukture polja nalazi se 90 (za sad poznatih) pojedinačnih arheoloških nalazišta, koji datiraju od prapovijesti do srednjeg vijeka. Nalazišta se razlikuju po vrsti arheološkog zapisa: od manjih ili većih koncentracija nalaza, pojedinačnih grobova, antičkih cisterni do većih gospodarskih sklopova. Dugi kontinuitet života na ovom prostoru svjedoče mnoge brončanodobne i željeznodobne građine koje prethode grčkoj kolonizaciji prostora, no većina ih je zbog svog smještaja na vrhovima brda uokolo Polja ostala izvan zone obuhvaćene zaštitom. Od 90 arheoloških lokaliteta koji se nalaze unutar obuhvata zaštite gotovo i nema grčkih objekata, osim kule na Maslinoviku, dok su prisutni mnogobrojni rimski gospodarski objekti – 28 *villa rustica*. Njihova se očuvanost, te potencijal za istraživanje i/ili prezentaciju uvelike razlikuje. Pojedini su objekti devastirani niveliranjem postojećih struktura te odlaganjem građevinskog otpada, a devastacije se bez obzira na pravni status (izrečene obustave radova) i dalje nastavljaju.

Od 90 pojedinačnih arheoloških nalazišta u obuhvatu zaštite oko 60 ih je djelomično ili potpuno obraslo vegetacijom. Korijenje guste makije, a na velikom broju lokaliteta već i šume, narušava stabilnost arheoloških ostataka. Samo odstranjivanje vegetacije i priprema za novu sadnju teško će biti moguća bez većih radnih strojeva, što predstavlja ozbiljnu prijetnju očuvanim strukturama.

Unutar granice obuhvata zaštite samo su 2 nalazišta (i to djelomično) istražena: grčka kula na Maslinoviku i antički gospodarski kompleks za preradu maslinovog ulja na Kupinoviku. U tijeku su radovi na prezentaciji oba nalazišta.

1.3.4. Stanje tradicijske gradnje polja

Tradicijske građevine svjedoče o kontinuitetu poljoprivrednog korištenja Polja, te odražavaju vlasničke i gospodarske okolnosti koje su formirale Polje kroz stoljeća, od pojedinačnih građevina i manjih sklopova poput gustirni sa kamenicama, nepravo svođenih suhozidnih skloništa *trima*, manjih skloništa i spremišta, *kućica* i *teza*, do nešto većih građevnih sklopova *stanova* odnosno sekundarnih naselja koje uglavnom nalazimo u sjevernom dijelu obuhvata zaštite podalje od naselja. Povijesnu vrijednost predstavljaju zavjetne crkvice i kapelice, građene između početka 15. i početka 20. stoljeća. Raritet predstavljaju ostaci jedne građevine - mlina za mljevenje žita, te manje građevine protugradne obrane iz 19. stoljeća.

U Polju je kroz povijest, a pogotovo u doba austrijske vladavine, uređivana mreža privatnih i zajedničkih kanala za odvodnju oborinskih voda koja je višak vode kanalizirala u smjeru glavnih bujica i jednog upojnog zdenca (na području Dračevice i Carevog polja). Kanali u posljednje vrijeme zarastaju što za posljedicu ima povećano poplavljanje i zadržavanje vode u nižim dijelovima Polja nakon obilnijih kiša.

Etnograditeljski fond Polja većim je dijelom zapušten. Od 449 evidentiranih lokaliteta, 190 ih je u potpuno ruševnom stanju ili pred urušavanjem, daljnjih 117 iziskuje zahvate održavanja, a samo 142 su strukturno cjelovita. Degradacija lokaliteta najviše se očituje u propadanju krovova *kućica* i *teza* prekrivenih kamenim pločama, a velik dio vrijednih lokaliteta nalazi se na zaraslom i nepristupačnom terenu sjevernog dijela obuhvata zaštite.

1.3.5. Stanje recentne izgradnje u obuhvatu zaštite

Rubno u obuhvatu zaštite nalaze se dijelovi građevinskih područja naselja Staroga Grada, Vrbanja i Vrboske, te izdvojenih građevinskih područja proizvodne, poslovne i sportsko-rekreacijske namjene u ukupnoj površini od 46,7 ha ili 3,4 % obuhvata zaštite, od čega je nešto manje od polovice izgrađeno. U ostalom dijelu obuhvata zaštite evidentirano je 246 lokaliteta sa novom gradnjom ili opsežnijom rekonstrukcijom starih građevina, što je posebno uočljivo na ravnijim dijelovima Polja bliže naseljima gdje ove građevine zauzimaju i preko 3/4 ukupnog graditeljskog fonda i značajno utječu na sliku krajobraza.

Česti su montažni/mobilni objekti, objekti izvedeni od betonskih bloketa bez završne obrade i ostala provizorna rješenja. Kod dobrog dijela novih objekata vidljiva je namjera vlasnika da se na neki način

(najčešće upotrebom kamena na pročelju) usklade s tradicijskim graditeljskim obrascima, međutim sama rješenja u detaljima najčešće nisu u skladu s najboljom praksom izvedbe takvih objekata i trebat će ih dodatno prilagoditi ukoliko bi ih se željelo zadržati u prostoru.

Prisutne su i novije građevine infrastrukturne namjene, poput trafostanica i crpke lokalnog vodovoda. U središnjem prostoru Polja nalazi se aerodrom sa zemljanom uzletno-sletnom stazom duljine 750 m registriran za povremeni zračni promet te sportsko i turističko letenje. Izgrađen je sredinom 60-ih godina unutar jedne modularne jedinice grčke podjele zemljišta.

1.4. Problemi i ciljevi

Problemi iz perspektive zaštite obilježja kulturnog krajolika

- gubitak poljoprivredne namjene: zapuštenost poljoprivrednog zemljišta, stambena i turistička gradnja,
- dojam nebrige o prostoru: ilegalni deponiji, ilegalna eksploatacija zemlje i pijeska, urušene građevine i *gomile*, urušeni odvodni kanali i poplave u Polju,
- otežano sagledavanje i neskladna slika krajobraza: divlja vegetacija te niz negativnih prostornih akcenata kao što su trafostanica i rigolano brdo uz samu granicu obuhvata,
- neprikladne promjene na linijama antičke parcelacije: proširivanje i asfaltiranje putova, rušenje obodnih suhozida putova, gubitak izvornosti izgleda antičkih komunikacija
- ugroženost pojedinačnih arheoloških nalazišta: zapuštenost zemljišta, izgradnja infrastrukturnih sadržaja, nivelacija prostora i deponiranje građevinskog materijala
- gubitak veze sa tradicijskim graditeljskim nasljeđem: neprimjereni materijali, gabariti i arhitektura pojedinih novih gradnji
- neprisutnost komplementarnih sadržaja koji bi učinili prostor privlačnijim za posjetitelje i turiste, odnosno loša prezentacija temeljne vrijednosti Polja
- neuređenost regulacijskih kanala što je većim dijelom razlog potopljenim poljima u određeno doba godine
- neuređenost putova svih kategorija te nepristupačnost ili teška pristupačnost velikom broju aktivnih ili potencijalnih poljoprivrednih parcela

Problemi upravljanja

- nepostojanje adekvatnog strateškog dokumenta kojim bi se kreirala zajednička vizija
- manjak javnih tribina i radionica te participacije korisnika polja u odlukama i idejama za budućnost polja
- usitnjenost zemljišta i neuređeni vlasnički odnosi
- premali broj stručnog kadra u upravljačkom tijelu
- nedefiniranost financijske podrške

Problemi iz perspektive korisnika prostora

Iz razgovora sa predstavnicima lokalne samouprave i javne tribine sa korisnicima terena u Starogradsko polju održanih u proljeće 2015. godine, te raznih pismenih podnesaka u posljednjih nekoliko godina, evidentirani su slijedeći problemi u vezi gradnje građevina i očuvanja prirodne i kulturne baštine u Starogradskom polju:

- neprilagođenost sustava komunikacija usitnjenoj vlasničkoj slici prostora, te suvremenim obrascima češćeg dolaska motornim vozilima radi kraćeg zadržavanja u Polju,
- problemi neprikladnosti postojećih glavnih makadamskih puteva (prašina, rupe) za prolazak motornih vozila prema stambenim i turističkim objektima unutar i izvan obuhvata zaštite i za interventne potrebe prijevoza prema aerodromu (helidromu), te nekompatibilnost tih funkcija sa

turističkim posjećivanjem biciklima – ističe se nužnost asfaltiranja ili nekog drugog rješenja učvršćenja kolničke površine,

- pravna nesigurnost oko gradnje građevina gospodarske namjene i osjećaj neravnopravnosti u smislu nepostojanja mogućnosti za legalizaciju građevina u prostoru pod zaštitom UNESCO-a,
- potrebe za omogućavanjem gradnje objekata većih gabarita gospodarske namjene (stambene, turističke ili poljoprivredno-proizvodne) po uzoru na antičke presedane vile rustike,
- nemogućnost okrupnjavanja zemljišta u smislu rigoroznosti aktualnih mjera u pogledu micanja suhozida
- osjećaj neravnopravnosti u smislu selektivnosti u (ne) provođenju mjera zaštite Polja,
- povremena neprohodnost Polja uslijed poplava,
- ugroženost poljoprivrednih kultura od strane divljih svinja.

Iako se može diskutirati o alternativnim načinima rješavanja gore navedenih problema koji bi bili u skladu sa ustanovljenim visokim režimom zaštite, svi navedeni problemi vrlo su ozbiljni jer antagoniziraju korisnike prostora prema UNESCO zaštiti što u svakom slučaju podriva njen osnovni smisao. Evidentno je da je jedan od problema i neprisutnost komplementarnih sadržaja koji bi učinili prostor privlačnijim za posjetitelje i turiste, kako bi se na odgovarajući način valorizirao potencijal međunarodno iznimnog lokaliteta i ekonomski alimenterale posljedice restrikcija koje nameće zaštita kulturnog krajolika.

Ciljevi izrade konzervatorske podloge

Ciljevi ove studije polaze od prethodno definiranih problema, ali s naglaskom na one koje ovakav tip studije ima nadležnost rješavati. Radi se prije svega o donošenju prostorno planskih rješenja i mjera kojima će se osigurati kvalitetnija zaštita prostora od daljnjih devastacija te omogućavanju i unaprjeđenju tradicijskog načina korištenja prostora kao poljoprivrednog područja na načelima održivog razvitka. Cilj je također očuvanje kulturnog dobra uvažavanjem kulturno-povijesnog značaja područja i promjena u načinu korištenja tradicijskih građevina i sekundarnih stambeno-gospodarskih sklopova (turistička ponuda).

U te svrhe ova konzervatorska podloga podijeljena je u četiri podstudije pri čemu svaka donosi svoje prijedloge i mjere, a koje će biti sintetizirane kroz zajednički set smjernica. Podloga se sastoji od studija Arheološka baština (KNJIGA II), Etnografska graditeljska baština (KNJIGA III), Recentna izgradnja (KNJIGA IV), Studija analize i vrednovanja krajobraza (KNJIGA V). Općenita problematika, uvodne analize, te konačni prijedlog mjera zaštite okupljeni su u knjizi Uvod, polazišta i mjere zaštite (KNJIGA I).

2. OPĆI POSTUPCI I METODE RADA

Radni postupak obuhvaćao je kabinetski i terenski rad. Inicijalni i temeljni korak bio je uspostavljanje GIS baze, odnosno okupljanje relevantnih karata i prostornih podataka te njihova integracija u radni skup podataka unutar programskog paketa QGIS. Specifičnost ovog radnog postupka leži u ideji da se uspostavi jedinstvena GIS baza putem koje će biti omogućen kolaborativni rad na način da se bazi pristupa s bilo kojeg računala te da se u istu nose podaci na način da svi sudionici istovremeno imaju uvid u promjene. U tu svrhu osiguran je adekvatan poslužitelj na Internetu na koji je postavljena baza prostornih podataka POSTGIS, a gdje su potom formirani radni slojevi podataka za teme etnološke i arheološke baštine, recentne izgradnje te krajobraza. Sljedeći podaci činili su temeljnu bazu podataka:

Katastarske karte franciskanske izmjere, 1:5.000, Državni arhiv u Splitu, 1834.

Hrvatska osnovna karta 1:5000, Državna geodetska uprava, ~1980.

Topografska karta 1:25.000, Državna geodetska uprava, ~2012.

Geološka karta 1:300.000, Institut za geološka istraživanja, 1968.

Zračne snimke DOF5, Državna geodetska uprava, ~2011.

Digitalni model reljefa DMR25, Državna geodetska uprava, ~2012.

Digitalni katastarski plan, DGU Ispostava Stari Grad

Pedološka karta 1:300.000, Arhiv Agencije za upravljanje Starogradskim poljem, 1994.

Topografska karta 1:25.000, Vojno geografski institut Beograd, ~1980.

Rezultati ranijih inventura K.O. Split, udruge 4 GRADA DRAGODID i Zavoda za krajobraznu arhitekturu Agronomskog fakulteta u Zagrebu

Monitoring baza podataka Starogradskog polja, Sara Popović, 2012.

Zračne snimke DOF5, ~2003.

Zračne snimke DOF5, ~2007.

Pokrov zemljišta, CORINE 2012 Land Cover Hrvatska (javno dostupno)

Karta staništa; Karta staništa Republike Hrvatske (javno dostupno)

NATURA 2000 zaštićena područja (javno dostupno)

Povijesne zračne fotografije iz godišta 1968., 1986. i 1999. god., Državna geodetska uprava

Terensko istraživanje

Uz pomoć sučelja paketa QGIS i okupljenih podloga i pisanih izvora te na temelju inicijalnih analiza, sastavljen je popis lokaliteta i objekata, te izrađena skica krajobraznih područja, a koji su bili predmet detaljnijeg istraživanja na terenu. Za sistematizaciju kretanja po terenu poslužila je mreža *striga* dimenzija 180x900 m koja je već ranije određena prilikom arheoloških istraživanja, a korespondira parcelaciji polja. Za potrebe terenskog rada za svaku temu otisnuti su A3 radni blokovi karata u mjerilu 1:5000 koji su sastavljeni od *striga* i okupljenih tematskih informacija preklapljenih preko orto-foto snimke. Svaki tim imao je vlastitu sistematizaciju rada i obilaska terena, no zajedničko im je bilo da je u radu korištena kombinacija kamere i GPS uređaja kako bi se svakoj snimljenoj fotografiji pridružile geografske koordinate. Nadalje, detaljno su se bilježila stanja u prostoru (stanje poljoprivredne proizvodnje, prostorne degradacije, sukcesija prirodne vegetacije itd.) te stanje i izmjera struktura, objekata, kanala itd.

Tim zadužen za etnologiju i recentnu izgradnju (tri skupine po dvoje popisivača) sistematski je istražio i snimio sve *strige* u skupinama te je vodio GPS zapise (*tracklog*) o svome kretanju. Tim zadužen za krajobraz (dvije skupine po dva popisivača) je bio zadužen za utvrđivanje granica krajobraznih područja te njihovo opisivanje i vrednovanje te za sustavno snimanje regulacije vodenih tokova. Tim arheologa (dva

popisivača) je vršio istraživanja na dva segmenta: identifikacija i strukturni pregled međa i komunikacija koje čine sistem modularnih jedinica grčke podjele zemljišta te pregled stanja dijela pojedinačnih arheoloških lokaliteta (40-ak arheoloških lokaliteta). Ukupna udaljenost koju su svi timovi pješke prešli pri terenskom istraživanju jest 246 kilometara, a prikupljeno je 7686 geokodiranih fotografija. Po završetku terena, podaci su uneseni u zajedničku bazu prostornih podataka na poslužitelju, a koji su kasnije svi sudionici mogli pregledavati.

Savjetovanje s lokalnom zajednicom

Terensko istraživanje imalo je za cilj prepoznati i probleme iz perspektive korisnika Polja. U tu svrhu se razgovaralo sa korisnicima zatečenima u Polju. Angažiran je bio i lokalni poznavatelj terena i povijesnih mijena poljoprivrednog krajolika uz pomoć kojeg su pronađene teško dostupne i nepoznate etnološke lokacije te prikupljeni podaci o lokalnim tradicijskim praksama, graditeljskim tehnikama, uzgojnim kulturama, povijesnim obrascima upravljanja Poljem itd. Kazivač je također izradio detaljnu kartu s upisanim toponimima (karta 1.2.), a koja u odnosu na HOK i TK25 predstavlja detaljniju i realniju perspektivu lokalnog toponimskog nazivlja.

Prilikom terenskog istraživanja održan je kratak sastanak sa vodstvom Staroga Grada i Općine Jelsa, a u petak 13.3. u Čitovnici Hrvatskoga doma u Starome Gradu, održana je javna tribina, na kojoj su zainteresirani korisnici terena u Starogradskom polju mogli predstaviti svoje probleme, stavove i ideje u vezi gradnje građevina i očuvanja prirodne i kulturne baštine u Starogradskom polju. Sudionici su bili pozvani putem lokalnih medija (internet stranice, plakati, radio), a odazvalo se oko pedesetak sudionika. Uz usmene primjedbe na samoj tribini, sudionici su do 31.1.2015. mogli svoje podneske dati i pismeno na adresu Grada Starog Grada. Na ovaj način ukupno je prikupljeno ukupno 5 podnesaka (preslike podnesaka nalaze se u prilogu). Zaključci provedene tribine i savjetovanja s lokalnom zajednicom su elaborirani u poglavlju *Problemi iz perspektive korisnika prostora*.

3. PRIJEDLOG MJERA ZAŠTITE KULTURNOG KRAJOLIKA

Sve mjere zaštite u ovom poglavlju donesene su imajući u vidu različite karakteristike prostora Starogradskog polja koje su proučavane kroz pojedine njegove aspekte: povijesnu komponentu krajolika - arheološku baštinu, etnobaštinu i povijesne i aktualne krajobrazne uzorke te recentne intervencije u prostoru. Sve problemske cjeline obrađene su detaljno u knjigama II-Arheologija, III- Etnobaština, IV-Recentna izgradnja i V-Krajobraz.

Mjere su koncipirane su u dva dijela. U prvome dijelu predložene su strateške smjernice namijenjene nadležnim tijelima koja rade na zaštiti i očuvanju kulturnog krajolika Starogradskog polja, s obrazloženjem prioriteta zaštite i nešto detaljnije razrađenim prijedlogom mjera za ne-građevinske intervencije u krajobrazu (arheologija, poljoprivredne kulture, posjećivanje). Drugi, sažetiji, odnosno provedbeni dio mjera namijenjen je za integraciju u dokumente prostornog planiranja.

3.1. Ciljevi i strateške mjere zaštite

3.1.1. Opća koncepcija zaštite

U skladu sa utvrđenom prostorno-povijesnom kompleksnošću kulturnog krajolika Starogradskog polja, te temeljem niza analiza i vrednovanja predstavljenih u Knjigama II, III, IV i V, predložen je integralni i višerazinski sustav mjera zaštite i upravljanja. Prva razina mjera jesu Zone upravljanja gradnjom (A0, A1, A2, B) koja je proizašla iz kombinirane analize vizualne osjetljivosti krajobraza i zastupljenosti arheoloških nalazišta i etnoloških lokaliteta. Utvrđeno je kako je vizualna osjetljivost ovdje ključni čimbenik i u tom smislu su 'niži', odnosno ravniji dijelovi Polja vizualno osjetljiviji (izloženi), od onih 'viših', odnosno krševitijih dijelova. Važno je istaknuti kako se vizualna izloženost nužno ne podudara sa ukupnom osjetljivošću krajobraza pri čemu u navedenim 'nižim' dijelovima u kojima se tradicionalno daleko manje ili gotovo ništa nije gradilo, nisu prisutne visoke vrijednosti krajobraznih uzoraka za razliku od 'viših' dijelova, gdje je gradnja tradicijski više prisutna, ali manje uočljiva u prostoru, a krajobrazni uzorci kompleksniji i vrijedniji. Stoga su kao druga razina mjera izdvojene Zone upravljanja krajobrazom K0, K1 i K2, proizašle iz kumulativne osjetljivosti krajobraza (pojašnjenje u Knjizi V, poglavlje 4.4.). I konačno, treća razina jest set općih mjera zaštite koje vrijede za cijelo područje Starogradskog polja (bez obzira na zoniranje).

Integralne mjere

1. Sustavna i integralna revitalizacija poljoprivredne namjene u smislu vraćanja u funkciju poljoprivrednih površina, regulacija tokova, putova i poljoprivrednih objekata. Revitalizacija mora integrirati sve prepoznate kulturno-povijesne, ambijentalne i ekološke vrijednosti, ali i potrebe za novim i održivim poljoprivrednim, turističkim i infrastrukturnim potrebama. U tom smislu, kao dio Plana upravljanja Starogradskim poljem, nužno je obraditi i temu revitalizacije poljoprivrede.
2. Unaprjeđenje turističke ponude temeljeno isključivo na prepoznatim kulturno-povijesnim, ambijentalnim i ekološkim vrijednostima i u skladu sa propisanim ciljevima zaštite, te strateškim i provedbenim mjerama.
3. Definiranje artikulirane politike upravljanja koja će biti temeljena na usklađenosti ekonomskih, turističkih, kulturnih, društvenih i ekoloških interesa te potreba svih dionika u prostoru. Poticati daljnja istraživanja te izradu ciljanih stručnih podloga i studija čiji se rezultati moraju integrirati u upravljačku politiku. Jačati participaciju lokalne zajednice u donošenju odluka i to kroz redovita javna savjetovanja i prezentacije, izradu tematskih publikacija o Polju, te ciljanim angažmanom lokalnih stručnjaka i organizacija.

3.1.2. Operativni ciljevi zaštite

Ciljevi zaštite kulturnog dobra kojima se u slučaju dvojbe ili nejasnoća treba rukovoditi prilikom izdavanja posebnih uvjeta i drugih rješenja za zahvate u prostoru:

1. Očuvanost, funkcionalnost i reprezentativnost mozaične strukture i namjene poljoprivrede niskog intenziteta, te prisutnošću autohtonih, uobičajenih ali i novih profitabilnih poljoprivrednih kultura karakterističnih za jadransko podneblje. Dugoročni cilj je poljoprivredna revitalizacija cijelog zaštićenog prostora, a čija provedba će biti sustavna, rangirana prema prioritetima djelovanja, uz redovito praćenje fonda i stanja poljoprivrednog zemljišta.
2. Očuvanost i reprezentativnost arheoloških nalazišta i lokaliteta etnograditeljske baštine, te njihovo efikasno upravljanje i integracija u održivo gospodarenje Poljem. Rangiranje prepoznatih arheoloških lokaliteta i lokaliteta etnograditeljske baštine prema prioritetnosti djelovanja, te nastavljavanje otkrivanja i istraživanja novih.
3. Uređenost, reprezentativnost i funkcionalnost prepoznatih očuvanih struktura na antičkim pravcima (gomila, putova, ogradnih suhozida i podzida).
4. Uređenost postojećih i starih komunikacija te njihova sustavna hijerarhija prema funkcijama.
5. Uređenost, reprezentativnost te cjelovita funkcionalnost sustava kanala za odvodnju oborinskih voda i to u svrhu odvodnje, poljoprivrednog gospodarenja zemljištem te turističke prezentacije.
6. Uređenost i reprezentativnost svih suhozidnih struktura, te sustavno praćenje njihova inventara, stanja i promjena.

3.1.3. Mjere zaštite krajobraza i krajobraznih elemenata

Prioritet jesu uređenje, revitalizacija i održavanje kanala (sprječavanje poplava) te redovito održavanje i popravljavanje podzida (sprječavanje erozije tla). Zadržavaju se zatečene suhozidne strukture, a isključivo za potrebe poljoprivrednog uzgoja moguće je prisupiti preoblikovanju određenih suhozida pod uvjetima detaljno određenim u poglavlju 3.2. Provedbene mjere zaštite. Neevidentirane, potencijalno vrijedne masivne gomile je nužno preventivno zaštititi te provesti istraživanja. Uspostaviti vizualne i funkcionalne kontakte okolnih naselja s Poljem kroz sustavno uređenje, čišćenje i revitalizaciju i revitalizaciju putova i poljoprivrednih površina u dolcima i kontaktnim zonama naselja i poljoprivrednih površina.

Specifične mjere upravljanja krajobrazom definirane su prema zonama K0, K1, K2 (karta 1.5, a pojašnjenje je u Knjizi V, poglavlje 4.4.)

- K0 su zone prioritetnog djelovanja te očuvanja i revitalizacije poljoprivrede i to isključivo niskog intenziteta (redovi nasada prilagođeni topografiji terena i konfiguraciji krša, polikulturni nasadi, usitnjena parcelacija) te unaprijeđenja reprezentativnosti etnoloških i arheoloških objekata i lokaliteta. Nužno je provesti daljnja istraživanja u cilju definiranja konkretnih iznimnih i oglednih parcela te dobivanja detaljnih spoznaja o povijesti i karakteristikama nasada, struktura te poljoprivrednih praksi. Temeljem detaljnih spoznaja nužno je lokalitete sustavno katalogizirati i uključiti u popis znamenitosti Polja, a time i pristupiti označavanju i povezivanju u tematske rute. Razmotriti oformljavanje oglednih nasada na napuštenim parcelama, od strane Agencije za upravljanje Starogradskim poljem.

- U zoni K0 je posebno važno staviti naglasak na očuvanje prirodnih resursa tla, vode i kamena pa za zone K0-1 i K0-2, osim prethodno navedenih mjera, treba uvažiti provedbene mjere koje se odnose na dolce (K0-1) te doprirodne ekosustave (K0-2).
- K0-3 - Osim poljoprivredne revitalizacije, područje razmotriti za uspostavljanje 'muzeja na otvorenom' sa svrhom prezentacije i interpretacije bogatstva suhozida, etnoloških i arheoloških lokaliteta i objekata. U te svrhe razmotriti unošenje dodatnih sadržaja koji će privlačiti na posjećivanje.
- K1 označava slobodniji režim oblika poljoprivredne proizvodnje gdje su prihvatljivi veći pojedinačni poljoprivredni monokulturni nasadi.
- K2 označava područja šuma. Preporuča se razmatranje statusa šume, odnosno zadržavanje i izrada Plana gospodarenja šumom ili, alternativno, uklanjanje šume u svrhu povratka poljoprivrednih kultura. Ukoliko ne dolazi do prenamjene, preporuča se zadržavanje starijih većih stabala te čišćenje podrasta sa svrhom omogućavanja bolje prohodnosti te vidljivosti i pristupa gomilama, trimima, tezama i sklopovima.

3.1.4. Mjere za zaštitu arheoloških nalazišta

Uvjeti zaštite pojedinačnih arheoloških nalazišta donose se prema valorizaciji arheoloških ostataka. Valorizacija se temelji na klasifikaciji površinskih nalaza izvršenoj prilikom izrade arheološke topografije Hvara u sklopu projekta Jadranski otoci.

Treba imati u vidu da vjerojatno nisu otkriveni svi arheološki ostaci već da će se znanje o njima vremenom nadopunjavati. Imajući to u vidu provedbene mjere za zaštitu nalazišta donesene su za najvrjednije arheološke lokalitete: nalazišta s ostacima arhitekture - vile rustike, grčku kulu i prapovijesne gomile - tumule, a sa svim novootkrivenim lokalitetima valja postupati na isti način ovisno o tipu nalazišta. Detaljni uvjeti za tipove nalazišta propisani su u poglavlju 3.2. Provedbene mjere zaštite.

Opće mjere za postupanje na arheološkim nalazištima:

- na području pojedinačnih arheoloških nalazišta preporučuje se detaljno istraživanje i konzervacija nalaza,
- ne dozvoljava se odstranjivanje suhozidnih struktura i zabranjuje se upotreba teške mehanizacije,
- na do sada neistraženim pojedinačnim arheološkim nalazištima potrebno je provesti sustavan površinski i strukturni pregled terena kako bi se po rasprostiranju pokretnog materijala i vidljivih arhitektonskih ostataka utvrdile granice zaštite lokaliteta. Moguće je utvrditi potrebu za naknadnim geofizičkim i/ili sondažnim istraživanjem. Nakon provedenih arheoloških istraživanja, te sukladno rezultatima valorizacije i konzervatorskim uvjetima može se odrediti prezentacija nalaza in situ kojoj se planirani zahvat u prostoru mora prilagoditi,
- mogućnost za prezentaciju nalazišta prilagođenu za veće skupine posjetitelja utvrđuje i odobrava nadležni konzervatorski odjel,
- ako je u katalogu arheoloških nalazišta (KNJIGA II, PRILOG A) navedeno da pojedino ima turistički potencijal (za manji broj posjetitelja) dodatno se u obzir uzima dogovor s vlasnikom čestice zemlje o njegovoj želji za prezentacijom prostora i tada dogovara način na koji će se usmjeriti kretanje po prostoru da ne bi došlo do uništenja nasada,
- ukoliko već postoji gradnja na arheološkom nalazištu konzervatorska podloga o svakom pojedinom primjeru daje mišljenje,

- na svim arheološkim nalazištima potiče se privođenje zemljišta poljoprivrednoj namjeni prilagođeno određenoj kategoriji nalazišta (vidi provedbene mjere),
- na prostoru svih arheoloških nalazišta potiče se odstranjivanje divlje vegetacije uz obavezan arheološki nadzor i to na sljedeći način: u potpuno neprohodnim područjima prvo se ručnom motornom pilom odstranjuje niža gusta vegetacija nakon čega se po potrebi (također motornom pilom) ruše stabla. Tek u fazi kada se jasno vide suhozidne strukture i omogućen je pristup mehanizaciji, što podrazumijeva da su preostali samo panjevi veće vegetacije, odobrava se upotreba manjeg bagera za njihovo odstranjivanje (sukladno procjeni i uputama arheologa). Pri tome se ne odobrava rušenje suhozidnih struktura i pokušava nanijeti što manja šteta stratigrafskom zapisu.

3.1.5. Mjere zaštite lokaliteta etnografske baštine

Na cijelom području obuhvata dozvoljena je obnova, odnosno rekonstrukcija objekata etnografske graditeljske baštine u izvornim gabaritima.

Nije dozvoljeno njihovo uklanjanje, a način intervencije određuje se posebnim uvjetima u skladu sa smjericama opisanim u kataloškoj kartici, pri čemu se razlikuju dva osnovna pristupa. Prvi je pristup primjena izvornih materijala i tehnika kojima su građevine građene, a drugi je primjena materijala i tehnika propisanih mjerama zaštite. U načelu se vrjednije i cjelovitije građevine, one na istaknutim položajima te one manjih gabarita obnavljaju i rekonstruiraju izvornim materijalima i tehnikama kojima su građene. U ovu grupu ulaze i spremišta tradicijskog tipa, koja zbog ravnog krova nisu u skladu sa odredbama za gradnju iz mjera zaštite. Ostale građevine mogu se rekonstruirati materijalima i tehnikama propisanim mjerama zaštite, što u praksi može značiti primjerice podizanje zamjenske kućice na ruševnim zidovima stare, zamjenu kamenih ploča ravnim crijepom, i sl.

Na česticama na kojima postoji evidentirana pojedinačna građevina etnografske baštine tipologije teza i kućica može se graditi uz uvjet obnove i revitalizacije građevine etnografske baštine.

Za gradnju na česticama u sastavu evidentiranog graditeljskog sklopa – sekundarnog naselja potrebno je izraditi konzervatorski elaborat temeljem kojega će se preispitati eventualna potencijalna mogućnost nove izgradnje.

Preporučaju se istražni radovi i eventualna pojedinačna zaštita slijedećih građevina etnografske graditeljske baštine:

- sekundarno naselje Maslinovik (signatura E-D18-6),
- dva stana, odn. sekundarna naselja na Rašniku (signature E-D13-3 i E-E14-4),
- sklop dvaju velikih trima na brdu Gubovac (signatura E-C20-2),
- veliki trim uz glavnu cestu blizu aerodroma (signatura E-C11-10),
- veliki trim na arheološkom lokalitetu Starač (Duge njive), najveći trim u Polju, (signatura E-B14-1),
- trim Luke Posinkovića na Jurkovićima ("najljepši" trim u Polju), (signatura E-C8-4),
- kapelica Sv. Jelene (signatura E-B6-2).

3.1.6. Mjere za novu gradnju

Uvjeti za gradnju novih građevina u Polju temelje se na podjeli prostora na zone A0, A1, A2 i B. Zoniranje je rađeno na temelju navedenih stručnih kriterija, a granice zona na temelju ortofoto snimka i stvarnog stanja u prostoru. Prilikom prenošenja granica na pojedine katastarske čestice treba uzeti u obzir eventualni pomak katastra u odnosu na stanje u prirodi i na odgovarajući način interpretirati granicu u svakom pojedinom slučaju. Svi uvjeti detaljno su određeni u poglavlju 3.2. Provedbene mjere zaštite - odredbe za integraciju u prostorne planove

Zone A1 i A2 zajedno obuhvaćaju najveći dio obuhvata zaštite. Ove zone uključuju krajobrazno raznorodna područja: niže, vizurno izložene dijelove Polja u kojima se tradicijski manje gradilo i u kojoj su tradicijski

građeni manji objekti, zatim krševitije dijelove polja koji su vizurno nešto manje izloženi i na kojima je tradicijski prisutnija gradnja, te rubne dijelove obuhvata zaštite, brežuljcima odvojene i krajobrazno srodnije susjednim prostorima van zaštite nego ostalom prostoru Polja.

Zona A1 obuhvaća dvije prostorne cjeline u središnjem dijelu Polja, te pojaseve u širini 40 m s obje strane nekih prometno frekventnih i/ili ambijentalno vrijednih komunikacijskih pravaca. Dvije cjeline čine prostorni okvir dvaju istaknutih lokaliteta u režimu zaštite A0 (prvi je lokva Dračevica, a drugi dolac kod Vrboske) i na dobar način predstavljaju krajobraznu raznolikost Polja, dok su pojasevi uz glavne komunikacijske pravce vizualno najizloženiji prostor Polja te stoga traže poseban tretman u smislu zaštite. U zoni A1 nova se gradnja se ograničava na gradnju poljskih kućica kao građevina za vlastite gospodarske potrebe (spremišta za alat, strojeve, poljoprivrednu opremu i sl.), veličine do 15 m².

Najveći dio obuhvata zaštite nalazi se u zoni A2. U ovoj su zoni mogući zahvati kao i u zonama A1, s tom razlikom da površina poljskih kućica može biti usklađena s aktualnim odredbama Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije, što konkretno znači da poljske kućice mogu biti površine do 20 m².

Zona A0 obuhvaća 29 istaknutih arheoloških nalazišta (nalazišta s ostacima arhitekture - *ville rustice*, grčka kula te gomile od arheološkog značaja), 7 istaknutih lokaliteta etnografske graditeljske baštine, te, u smislu vizurne izloženosti, krajobrazno iznimno vrijedna područja u kojima se tradicijski nije gradilo: okolicu lokve Dračevica i 4 dolca (Vrboska, 2 u Vrbanju, Svirče). U zoni A0 nije moguća nova gradnja.

Zona B obuhvaća prostore koji su već definirani kao građevinska područja, te područje postojećih visokonaponskih trafostanica. U ovim zonama vrijede uvjeti određeni prostornim planovima, uz obavezan arheološki nadzor i preporuku za formiranje vizualne zelene barijere između građevinskog područja i prostora Polja u „A“ režimu zaštite.

Unutar postojećeg građevinskog područja na prostoru Polja može se izgraditi interpretacijski centar, a točna lokacija interpretacijskog centra odredit će se Planom upravljanja posjećivanjem (Visitor Management Plan). Kao opcija predlaže se revitaliziranje zgrade Vinarije u Starome Gradu i njeno preuređenje u interpretacijski centar te uređenje manje ispostave revitalizirajući npr. jednu od kuća na Maslinoviku.

3.1.7. Postupanje sa izgrađenim objektima i zahvatima u prostoru

Kako je navedeno u poglavlju 1.3.5., na prostoru Polja postoji veći broj recentnih zahvata: nezakonito izgrađenih građevina, te montažnih i kamp kućica, a za više njih izdane su i obustave radova, odnosno rješenja o uklanjanju. I dok se sanacija prostora u smislu uklanjanja montažnih i kamp kućica može izvesti relativno jednostavno, učinak uklanjanja ili drastičnih korekcija potrebnih da se veći broj nezakonitih građevina retroaktivno dovede u suglasnost sa smjernicama zaštite potencijalno može predstavljati značajan stres za arheološku baštinu, ambijent polja i njegov značaj za lokalnu zajednicu.

S druge strane, sukladno čl. 6. Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12, 143/13 i 65/17), nezakonito izgrađena zgrada ne može se ozakoniti ako se nalazi na području upisanom u Listu svjetske baštine UNESCO-a.

Stoga je, nakon više provedenih stručnih rasprava zauzet stav da pravna postupanja s nezakonitom gradnjom nisu predmet ove Podloge, te da o postupanju sa svim lokalitetima, kako etnografske graditeljske baštine, tako i recentne izgradnje, odlučuje nadležni konzervatorski odjel, imajući u vidu stanje lokaliteta (dokumentirano u katalogu objekata: KNJIGA IV, PRILOG A) i aktualni zakonski okvir u Republici Hrvatskoj.

U neslužbenom Dodatku Podlozi, autori su za svaki pojedini lokalitet predložili princip postupanja, odnosno niz pragmatičnih korekcija usmjerenih na njihovo uklapanje u okoliš - ukoliko je to ocijenjeno mogućim. Za objekte za koje je ocijenjeno da predstavljaju nepopravljive devastacije, predloženo je

uklanjanje. Autori ove studije su na taj način pokušali dosljedno obraditi građevni fond u Polju, vodeći se jedino stručnim stavovima i bez želje da ospore, niti odredbe Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama, niti izdana rješenja o uklanjanju.

3.1.8. Sanacija iskopa zemlje i pijeska te ilegalnih deponija

Ocjenjuje se da bi od prioritetne važnosti za općeniti dojam o prostoru odmah trebalo pristupiti sanaciji iskopa zemlje i pijeska, te odlagališta otpadnog materijala i odvozu otpada sa čestica sukladno posebnim propisima.

3.1.9. Smjernice za prostorne planove

Osim unošenja mjera zaštite u tekstualne dijelove plana, te granica zone zaštite i pojedinačnih lokaliteta i kontaktne (buffer) zone na kartografske prikaze, predlaže se preispitivanje granica građevinskih područja. Prikazom 1.4. "Mjere zaštite - zone upravljanja gradnjom" dan je prijedlog ukidanja dijela neizgrađenih građevinskih područja. To se odnosi na manji dio neizgrađenog građevinskog područja naselja Stari Grad, zatim veći dio neizgrađenog građevinskog područja Vrbanj, pogotovo na koridoru pogleda na crkvu i u dolcima, te veći dio neizgrađenog građevinskog područja komunalne zone Vrboska ('Luda koka'). S druge strane, preporuča se formiranje građevinskog područja infrastrukturne namjene na prostoru trafostanica.

3.1.10. Ostale smjernice i preporuke za tijela koja upravljaju kulturnim dobrom

Imajući u vidu da su vlasnici pojedinih čestica zemlje na kojima se prostiru arheološka nalazišta i tradicijske građevine aktivni sudionici u njihovoj zaštiti, tijelo odgovorno za upravljanje zaštićenim područjem dužno je obavijestiti vlasnike da su u posjedu istih.

Tijelo koje upravlja zaštićenim kulturnim dobrom treba:

- jednostavnim i unificiranim oznakama obilježiti granicu obuhvata zaštite, zatim arheološke i etno lokalitete i zone, te zone autentičnosti
- koordinirati održavanje i vraćanje u funkciju putova i sustava kanala odvodnje oborinskih voda,
- poticati uklanjanje divlje vegetacije i vraćanje prostora u poljoprivrednu funkciju i uspostavu katastra nekretnina i poljoprivrednih kultura na prostoru Polja
- pružati savjete i tehničku podršku u vezi gradnje i drugih zahvata u Polju
- vršiti kontinuirani i frekventan nadzor Starogradskog polja radi efikasnog praćenja promjena u zaštićenom kulturnom krajoliku
- preporuča se revizija Plana upravljanja Starogradskim poljem kako bi se definirale i usmjerile različite akcije kao što je unošenje novih/nepoljoprivrednih/turističkih sadržaja (takve aktivnosti i sadržaji ne smiju biti stihijske, odnosno posljedica inicijativa i želja pojedinaca). Planom mora biti definirana zajednička vizija razvoja komplementarnih sadržaja, njihova tipologija i brojnost, faznost uspostavljanja, te uvjeti i kriteriji za njihovo unošenje itd. Plan treba biti razvijen u sinergiji Agencije, korisnika polja, konzervatora i stručnjaka na način da se prihvaćaju razni prijedlozi korisnika te uz pomoć stručnjaka modeliraju u realan, konzistentan i dugoročni okvir.
- preporuča se uspostavljanje javnog internetskog kartografskog sučelja za monitoring Starogradskog polja u koji će biti uneseni evidentirani objekti i zahvati u prostoru. Ovakvo sučelje može istovremeno poslužiti i za ugrađivanje podataka koju donosi ova podloga, s naglaskom na prezentaciju arheoloških i etnoloških lokaliteta i objekata, očuvanih putova, krajobraznih jedinica, ali i konačno usuglašeni zona upravljanja gradnjom i krajobrazom, ali svih ostalih budućih podataka i rezultata npr. suhozidi, gomile, antički pravci itd. Namjera ovakvog sučelja je dostupnost i jasnoća podataka prosječnom korisniku, ali i osnaživanje identifikacije korisnika Polja s prepoznatim vrijednostima, ali i s problemima.

- obzirom na opsežnost rezultata koji se donose ovom podlogom, nužno je razmotriti korištenje istih u svrhu popularizacije Starogradskog polja u obliku publikacije (monografije/Atlasa baštine Starogradskog polja)

3.2. Provedbene mjere zaštite – odredbe za integraciju u prostorne planove

U nastavku su date mjere zaštite formirane na način da ih je moguće integrirati u odredbe za provođenje prostornih planova Grada Staroga Grada i Općine Jelsa. Preporuča se radi lakše provedbe u grafički dio prostornih planova dodati kartografski prikaz u mj. 1:5000 s evidencijom zona i pojedinačnih lokaliteta.

(1) Opći uvjeti:

- svi zahvati u prostoru unutar prostornih međa zaštićenog kulturnog dobra provode se sukladno posebnim uvjetima i uz prethodno odobrenje nadležnog konzervatorskog odjela Ministarstva kulture RH,
- pri svim zahvatima u prostoru koji uključuju zahvat u zemljište (iskop, poravnanje, nasipavanje i sl.) obavezan je arheološki nadzor.
- za pojedinačno zaštićena nepokretna kulturna dobra unutar obuhvata Polja vrijede mjere zaštite utvrđene u njihovim rješenjima.

(2) Uvjeti zaštite krajobraza, krajobraznih elemenata i prirodnih resursa:

- određuje se zadržavanje povijesne namjene prostora kao poljoprivrednog zemljišta, uz poticanje obnove zapuštenih poljoprivrednih površina i sadnje tradicijskih poljoprivrednih kultura i sorti.
- zabranjeno je deponiranje otpada i građevinskog materijala, a postojeća odlagališta (posebice krupnog i građevinskog otpada) nužno je sanirati sukladno odredbama posebnog propisa,
- zabranjeno je odnošenje zemlje i pijeska sa čestica u Polju, a postojeće iskope nužno je sanirati sukladno odredbama posebnog propisa,
- zabranjeno je vađenje kamena izuzev sanacije tradicijskih *kava* i njihovog kasnijeg korištenja u edukacijske i promotivne svrhe, te, ukoliko to dozvole odredbe posebnog propisa, njihovog reaktiviranja isključivo za potrebe održavanja tradicijskog graditeljskog fonda,
- zabranjena je melioracija krša strojnim drobljenjem kamena,
- zabranjeno je potpuno uklanjanje suhozidnih struktura (ograda, gomila, podzida). Promjena forme (poravnavanje) i otvaranje prolaza u postojećim strukturama moguća je isključivo u svrhu ostvarivanja pristupa parceli i prilagodbe parcele za poljoprivredni uzgoj i to samo na temelju posebnih konzervatorskih uvjeta i prethodnog odobrenja nadležnog konzervatorskog odjela. Prioritetnu zaštitu u tom smislu uživaju:
 - o putovi, kanali i sve suhozidne strukture na glavnim pravcima antičke parcelacije,
 - o foše i kanali za odvodnju vode, bočni zidovi koji razdvajaju dolce od okolnih padina, te svi podzidi poljodjelskih terasa viši od 40 cm (protuerozijski učinak),
 - o masivne gomile, pogotovo one koje su akcenti u prostoru,
 - o svi građevinski i funkcionalni detalji ugrađeni u suhozidne strukture (otvori, kamene skale, spremišta, zamke za životinje)
- obavezno je redovito održavanje suhozidnih struktura, a one urušene moraju se što prije obnoviti,
- moguće je nadograđivati postojeće strukture viškom kamena nastalim prilikom obrade zemlje,

- moguće je graditi nove suhozide, a njihove trase moraju pratiti smjer susjednih parcela i/ili topografije terena i to samo na temelju posebnih konzervatorskih uvjeta i prethodnog odobrenja nadležnog konzervatorskog odjela,
- u gradnji kamenih objekata i struktura (suhozida, podzida, gomila, pomoćnih objekata, kanala) nužno je koristiti kamen iz neposredne okolice. U zonama karakterističnima po kamenu konglomeratu i pješčenjaku se gradi isključivo spomenutim kamenom, odnosno nije moguće koristiti druge vrste kamena (pločasti ili obični vapnenac),
- putovi u Polju moraju se zadržati u njihovim postojećim pravcima i profilu. Za bilo koju intervenciju na putovima potrebno je ishoditi prethodnu suglasnost nadležnog konzervatorskog odjela,
- završna obrada putova kroz Polje treba biti zemljani put, makadam, kaldrma, koguli i sl. Ne dopušta se izgradnja novih državnih ni županijskih cesta niti asfaltiranje postojećih putova kroz Polje. Asfalt i beton dopušteni su samo unutar građevinskih područja, a širina se planira u skladu s posebnim propisom,
- iznimno se za završnu podlogu glavnog pravca Stari Grad - Vrboska dozvoljava korištenje suvremene protuprašne tehnike stabilizacije podloge u već postojećoj širini puta uz uvjet da se pri izradi takvog puta ukloni asfaltirani dio pravca i put u cijelosti rekonstruira na navedeni način. Pri projektiranju i izradi takvog puta voditi se primjerima dobre prakse na područjima zaštićenih kulturnih dobara i/ili zaštićenih dijelova prirode. U slučaju da se izgradnja takvog puta pokaže dobrom praksom, na isti način moguće je izvesti završnu podlogu na pojedinim dionicama drugog antičkog puta S-J u trasi od državne ceste (spomenik autora Vitra Drinkovića) prema sjeveru, trećeg antičkog puta S-J od aerodroma prema Dračevici i dalje na sjever i četvrtog antičkog puta S-J od državne ceste prema istočnom kraju aerodroma i dalje na sjever,
- moguće je graditi manje poljske putove na prostorima gdje ne postoji pristup zemljištu. Novi putovi projektiraju se i grade u skladu s konzervatorskim uvjetima. Moraju pratiti pravilnu (pretežito ortogonalnu) fizionomiju krajobraza, a završna obrada treba odgovarati postojećim prilikama u prostoru. Npr. ne nasipavati šljunak ako se put nalazi u plodnoj ravnici, već ostaviti zemljani put,
- dozvoljeno je postavljanje info ploča i skulptura dizajniranih po postojećem standardu, ali isključivo u svrhu naglašavanja i interpretacije osnovnog fenomena Polja u skladu sa smjernicama koje trebaju biti utvrđene Planom upravljanja posjećivanjem (Visitor Management Plan) ili drugom studijom; potiče se izrada studije kretanja i projekta signalizacije kulturne baštine Polja u svrhu lakšeg snalaženja posjetitelja u prostoru, te se preporuča postavljanje unificiranih oznaka na granicama zaštite; svaka intervencija ovog tipa mora biti odobrena od nadležnog konzervatorskog odjela,
- mjere za regulacije tokova (vidi kartu 5.3.): održavati postojeći sustav regulacije tokova na način da se obnavljaju urušeni zidovi i zemljani nasipi. Vlasnik čija se parcela dotiče kanala ima dužnost voditi brigu o svome dijelu kanala. Strogo se zabranjuje bacanje otpada u kanale. Kod uređenja dijelova tokova uz napuštene parcele, organizirano se mora pristupiti uređenju istih; vodni tokovi koji su individualno pregrađivani i sužavani moraju se vratiti u prvotno (funkcionalno) stanje,
- gradnji novog koridora regulacije toka (otvorenog kanala za odvodnju oborinske vode) moraju prethoditi studija procjene utjecaja na svjetsku baštinu (HIA) i studija sustava oborinske odvodnje pri čemu će se definirati koridori novih kanala. Gradnja otvorenih kanala (regulacije toka) mora biti izvedena u duhu gradnje tradicijskih kanala u području (gradnjom u suho ili zidanim kamenom iz okolice), formom mora pratiti formu postojeće parcelacije poljoprivrednih površina te mora slijediti reljefne karakteristike.

- nužno je osigurati prohodnost, preglednost i poljoprivrednu funkciju dolaca (Doli iznad Vrboske, vrbanski Dolci te sviraški dolac) na način da se ukloni viša vegetacija te poljoprivredne površine, putovi i kanali vrata u funkciju. Obavezno je redovito održavanje i obnavljanje bočnih potpornih zidova/gomila koji razdvajaju dolce od okolnih padina. Zabranjeno je iskapanje i eksploatacija tla iz dolca te kamena iz potpornih suhozida/gomila.
- u zonama specifičnih poluprirodnih doprirodnih ekosustava (Dračevica, Gornje Garmice) strogo se čuvaju prepoznate prirodne vrijednosti (lokve, tlo te prirodne biljne zajednice) i to u zateknutom zatečenom međuođnosu sa antropogenim djelatnostima
- U kontaktima građenih dijelova naselja i polja nužno je provesti sustavno čišćenje i uređenje poljoprivrednih površina i vrtnih okućnica, uklanjanje otpada i neadekvatnih pomoćnih objekata i struktura te stavljanje u funkciju starih putova koji vode iz grada u polje. Nužno je ublažiti neugodne akcente u prelaznoj zoni te ublažiti vizualne kontraste poljoprivrednih površina i grada sadnjom drvodreda/zelenih pojasa (uz trafostanicu, trgovačke i gospodarske objekte, apartmane itd.). U širem pojasu oko prometnice koja prolazi uz Vrbosku nužno je pristupiti čišćenju vegetacije kako bi se omogućio vizualni kontakt sa poljem.

(3) Uvjeti zaštite pojedinačnih arheoloških nalazišta:

Opće smjernice na svim evidentiranim arheološkim nalazištima:

- na prostoru pojedinačnih arheoloških nalazišta ne dozvoljava se odstranjivanje suhozidnih struktura,
- na prostoru svih arheoloških nalazišta zabranjuje se upotreba teške mehanizacije,
- potiče se stavljanje čestica u poljoprivrednu funkciju sadnjom nasada plitkog korijena ili održavanje periodičnim košenjem niske vegetacije; sadnja nasada dubljeg korijena (stablašice i sl.) moguća je nakon arheoloških istraživanja ukoliko nije bilo nalaza koje je potrebno čuvati *in situ* (npr. arhitektura),
- pojedina arheološka nalazišta mogu se privesti turističkoj namjeni samo ako je taj potencijal prepoznat i određen Konzervatorskom podlogom ili je takav utvrđen nakon odstranjivanja divlje vegetacije ili tijekom drugih radova,
- mogućnost za prezentaciju lokaliteta prilagođenu za veće grupe posjetitelja (poput Kupinovika i Maslinovika) utvrđuje nadležni Konzervatorski odjel u Splitu. Potiče se da prijedlog za prezentaciju bude izrađen u dogovoru s lokalnim institucijama u kulturi (Agencija za upravljanje Starogradskim poljem i Muzej Staroga Grada),
- konzervatorskim uvjetima može se odrediti prezentacija nalaza *in situ* kojoj se planirani zahvat u prostoru mora prilagoditi,
- gradnja na lokalitetima gdje su evidentirane manje koncentracije nalaza koje ne ukazuju na postojanje objekata može se obavljati isključivo uz stalni arheološki nadzor, tijekom kojeg može biti utvrđena potreba za dodatnim zaštitnim arheološkim istraživanjima. Sukladno rezultatima navedenih arheoloških istraživanja i/ili arheološkog nadzora nadležni Konzervatorski odjel utvrđuje daljnji postupak koji može biti: trajno obustavljanje radova na nalazištu, dopuštenje nastavka radova uz određivanje mjera zaštite arheološkog nalazišta ili dopuštenje nastavka radova uz određivanje novih konzervatorskih uvjeta, odnosno izmjenu rješenja o prethodnom odobrenju,

Posebni uvjeti za radove na lokacijama gdje se nalaze arheološka nalazišta s ostacima arhitekture (vile rustike) i grčka kula

- ova nalazišta čine zonu zabrane svih tipova gradnje (A0),
- zabranjuje se ukopavanje novih gustirni
- na nalazištima koja se privode turističkoj namjeni moguća je, u svrhu zaštite i/ili prezentacije lokaliteta, gradnja lakih konstrukcija i to uz odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela. Potiče se da prijedlog za prezentaciju bude izrađen u dogovoru s lokalnim kulturnim institucijama (Agencija za upravljanje Starogradskim poljem i Muzej Staroga Grada),
- budući da su sve antičke vile u neposrednoj blizini putova i to pravaca antičke podjele zemljišta, naglašava se da se ti putovi ne mogu širiti ni mijenjati
- odobrava se sadnja jednogodišnjih nasada (poput povrtnjaka ili žitarica) ili višegodišnjih nasada (lavanda, smilje i drugo bilje plitkog korijena). Vinovu lozu moguće je saditi ukoliko je već postojala na području nalazišta (vidljivo na Franciskanskom katastru, uz obavezan arheološki nadzor tijekom iskopa te prema potrebi i zaštitno arheološko istraživanje,)
- za obradu i održavanje zemljišta na kojima se nalazi ovaj tip arheološkog nalazišta obavezna je ručna obrada zemljišta ili upotreba freze, no ne i većih strojeva,

Posebni uvjeti za radove na lokacijama gdje se nalaze kamene gomile od arheološkog značaja:

- kontaktne zone od 15m koje okružuju ovaj tip nalazišta čine zonu zabrane svih tipova gradnje (A0),
- zabranjeno je rušenje ili odnošenje kamena s gomile,
- preko gomile nije dozvoljena izgradnja putova niti u njihovoj neposrednoj blizini,
- svaka sadnja odmiče se 3 metra od gomile,
- vlasnici čestica zemlje na kojoj se gomila nalazi obavezni su očistiti prostor od 5 metara uz gomilu od divlje vegetacije,
- ukoliko se gomila nalazi na međi više čestica zemlje, svi susjedni vlasnici obavezni su raskrčiti dio uz gomilu koji se nalazi na njihovom dijelu čestice,

(4) Građenje građevina:

- na cijelom području obuhvata dozvoljena je obnova, odnosno rekonstrukcija objekata etnografske graditeljske baštine u izvornim gabaritima. Nije dozvoljeno njihovo uklanjanje, a način intervencije određuje nadležni Konzervatorski odjel u Splitu (katalog objekata: KNJIGA III, PRILOG A). Vrjednije i cjelovitije građevine, te one manjih gabarita, moraju se obnavljati i rekonstruirati izvornim materijalima i tehnikama kojima su građene, a ostale, pogotovo objekti iz prve polovice 20. stoljeća, se mogu rekonstruirati materijalima i tehnikama propisanim posebnim uvjetima i sukladno prethodnom odobrenju nadležnog konzervatorskog odjela,
- postupanje s objektima recentne izgradnje na lokacijama evidentiranim prilikom terenskog pregleda (ožujak 2015.) određuje nadležni Konzervatorski odjel u Splitu (katalog objekata: KNJIGA IV, PRILOG A),
- nije dozvoljeno postavljanje montažnih, mobilnih i privremenih objekata (barake i sl.),
- određuje se obnova postojećih tradicijskih kućica i gospodarskih sklopova u polju na tradicijski način, uz strogo očuvanje postojećih gabarita, ali uz moguću promjenu namjene u funkciji turističke ponude, ali bez smještajnih kapaciteta i stanovanja,

- nije dozvoljena gradnja bazena,
- dozvoljenu novu gradnju potrebno je uskladiti u odnosu na organizaciju prostora, mikrolokaciju, javne površine (puteve) i okoliš, te oblikovanje, gabarite i izbor materijala, sukladno posebnim uvjetima i prethodnom odobrenju nadležnog konzervatorskog odjela,
- **u zoni A0** (istaknuti arheološki, etnograditeljski i krajobrazni lokaliteti) nije dozvoljena gradnja novih građevina,
- **u zoni A1** dozvoljena je gradnja gustirni i poljskih kućica sukladno tipologiji tradicijske gradnje, tlocrtne površine do najviše 15 m² kao građevina za vlastite gospodarske potrebe (spremišta za alat, strojeve, poljoprivrednu opremu i sl.), pod sljedećim uvjetima:
 - gradnja je dozvoljena isključivo prema posebnim uvjetima i prethodnom odobrenju nadležnog tijela,
 - gradnja je dozvoljena samo na parcelama na kojima ne postoje do sada evidentirana arheološka nalazišta,
 - na česticama na kojima postoji evidentirana pojedinačna građevina etnografske baštine tipologije teza i kućica može se graditi uz uvjet obnove i revitalizacije građevine etnografske baštine.
 - za gradnju na česticama u sastavu evidentiranog graditeljskog sklopa – sekundarnog naselja potrebno je izraditi konzervatorski elaborat temeljem kojega će se preispitati eventualna potencijalna mogućnost nove izgradnje,
 - površina zemljišta za gradnju kućice mora biti najmanje 2000 m², raspodijeljeno najviše na dvije odvojene čestice unutar zaštićenog područja, a, površina i broj poljskih kućica ne može se povećavati proporcionalno s površinom posjeda,
 - krov treba biti jednostrešan ili dvostrešan nagiba između 20 i 35 stupnjeva, ukupne maksimalne visine do 3 m od tla,
 - površina gustirne može biti najviše 15 m², uzdignuta u odnosu na tlo do 50 cm,
 - smještaj poljskih kućica i gustirni mora biti uz suhozidne međe na rubovima parcela,
 - ne betonirati i ne popločavati prilaze objektima,
 - ne izvoditi dimnjake poljskim kućicama,
 - uz poljske kućice ne izvoditi nadstrešnice, već isključivo jednostavne i lagane pergole
 - završna obrada pročelja treba biti zidana od lokalnog kamena sa vidljivom fugom boje kamena,
 - prozori i vrata trebaju biti jednostavni drveni,
 - ogradu čestica visinom i načinom gradnje prilagoditi lokaciji: isključivo suhozid osim uz cestu blizu naselja gdje su tradicijski prisutne kamene ograde zidane mortom,
 - poljske kućice ne mogu se spajati na vodovodnu i kanalizacijsku mrežu.

- **u zoni A2** dozvoljena je gradnja gustirni i poljskih kućica sukladno tipologiji tradicijske gradnje s istim uvjetima kao i u zoni A1, s tom razlikom da površina poljske kućice može biti onakva kakva je određena prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije,
- **u zoni B** dozvoljena je gradnja sukladno odgovarajućim odredbama važećih prostornih planova te prema posebnim uvjetima i prethodnom odobrenju nadležnog tijela. Radovima moraju prethoditi zaštitna arheološka istraživanja, odnosno stalni arheološki nadzor. Sukladno rezultatima navedenih arheoloških istraživanja i/ili arheološkog nadzora nadležno tijelo utvrđuje daljnji postupak koji može biti: trajno obustavljanje radova na nalazištu, dopuštenje nastavka radova uz određivanje mjera zaštite arheološkog nalazišta ili dopuštenje nastavka radova uz određivanje novih konzervatorskih uvjeta, odnosno izmjenu rješenja o prethodnom odobrenju. Na granici prema prostoru Polja u „A“ režimu zaštite preporuča se stvoriti vizualna barijeru pojasom visokog zelenila.
- unutar postojećeg građevinskog područja na prostoru Polja može se izgraditi interpretacijski centar prizemne visine, površine do 200 m², ukoliko u tu svrhu nije moguće urediti jedan od postojećih objekata, npr. dio zgrade Vinarije u Starome Gradu, odnosno jednu od kuća na Maslinoviku,
- gradnja linijskih infrastrukturnih objekata više razine (javni vodovod, elektroopskrba, elektroničke komunikacije), moguća je samo na postojećim trasama, bez daljnje izgradnje opskrbe mreže za krajnje korisnike izvan građevnih područja. Iznimno su mogući individualni priključci na sustav vodoopskrbe za poljoprivredne parcele na način kojim se fizički ne ugrožava suhozidna gradnja ili arheološki lokaliteti, bez mogućnosti priključka na poljske kućice,
- preporuča se zadržavanje zatečenog aerodroma uz uvjet zadržavanja stanja piste i uređenje prijemnog objekta. Ne dopušta se izmjena gabarita, betoniranje piste, niti namjena za linijski zračni prijevoz, čarter letove i sl. Dopušta se namjena aerodroma za povremeni zračni promet, odnosno za panoramske letove, sportsko letenje, avio-taxi, te helikoptera za interventne potrebe.
- ne mogu se prihvatiti granice građevinskih područja PPUG Stari Grad i PPUO Jelsa koje se odnose na: crkvu sv. Kuzme i Damjana u Vrbanju (izgrađeni i neizgrađeni dio), proširenje vinarije Plančić u Vrbanju (neizgrađeni dio), dijelove neizgrađenog građevinskog područja naselja koji zadiru u prostor dolaca u Vrbanju, proširenje ugostiteljskog objekta "Luda Koka" u Vrboskoj (neizgrađeni dio), te neizgrađeno građevinsko područje sportsko-rekreacijske namjene uz cestu prema Jelsi, kako je označeno na kartografskom prikazu 1.4. Mjere zaštite - upravljanje gradnjom.

(5) Mjere zaštite kontaktne (buffer) zone:

Kontaktna (buffer) zona svjetskog dobra, sukladno UNESCO-voj definiciji, nije svjetska baština već je njena uloga dodatna zaštita izvanredne univerzalne vrijednosti svjetskog dobra kojeg okružuje. Radi toga treba osigurati mehanizme i instrumente zaštite komplementarne mjerama zaštite svjetskog dobra.

Premda se za područje kontaktne zone zahtijevaju blaže mjere zaštite nego unutar granica svjetskog dobra, primjeren razvoj tog prostora podliježe uvjetima očuvanja cjelovitosti područja i mora osigurati očuvanje iznimne univerzalne vrijednosti Starogradskog polja kao lokaliteta svjetske baštine, njegovu autentičnost i integritet.

Uvjeti korištenja i razvoja prostora po principima održivosti usmjereni su na očuvanje i unaprjeđenje stanja te sprječavanje nepoželjnih zahvata.

Unutar kontaktne zone mora se osigurati očuvanje i revitalizacija kulturno-povijesnih i prirodnih vrijednosti pretežno prirodnog i agrarnog karaktera krajolika, tradicionalne prostorne organizacije postojećih naselja

kao i pojedinačnih kulturnih dobara te posebno važnih vizura, silueta i panorama, tj. očuvanje izvanredne univerzalne vrijednosti.

Dozvoljene/prihvatljive radnje u ovom području ne smiju imati negativan utjecaj na očuvanje iznimne univerzalne vrijednosti Starogradskog polja kao lokaliteta svjetske baštine, njegovu autentičnost i integritet.

Prenamjena prostora, širenje ili otvaranje novih građevinskih područja, strojna melioracija krša i slične aktivnosti i zahvati moraju biti predmet procjene utjecaja na svjetsku baštinu, što se odnosi ne samo na veće zahvate već i one manje, koji u kumulativnom procesu mogu također imati značajne negativne učinke.

LITERATURA

1. RH, Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture - Split: Rješenje, br. protokola 469/93-17, Split 6. 4. 1993.
2. RH, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu: Rješenje, Split, 23. 9.2005.
3. RH, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine: Rješenje, Zagreb, 10. 9. 2008.
4. RH, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine: Rješenje, Zagreb, 16. 2. 2010.
5. RH, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu: The nomination of the Stari Grad Plain for inscription on the World Heritage List - revised in accordance with the ICOMOS recommendations, Split, 2008.
6. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15 i 44/17)

PRILOZI**PRILOG A – pismena očitovanja korisnika Starogradskog polja (od 13.-31.3.2015.)**

Br. primjedbe	NAZIV/IME I PREZIME	ADRESA	PRIMJEDBA	NAPOMENA
1.a.	Grupa građana i OPG - 9 potpisa		Traže omogućavanje gradnje objekata po uzoru na rimski Kupinovik: izgradnja smještajnih jedinica i pogona za preradu poljoprivrednih proizvoda, te dovođenje infrastrukture.	
1.b.	Grupa građana - 12 potpisa		„Kada budu ispunjeni ti osnovni uvjeti, sačuvati će se suhozidi, obrađivati će se polja, i samo na taj način će se oživjeti Starogradsko polje. Polje bez ljudi nema dušu (...)“	
2.	Inka Pavičić Perković	Vrbanj	Traži da se omogući izgradnja jedne ili nekoliko kamenih kućica u svrhu osobnih potreba ili turizma, ako već ne u središtu agera, onda na njegovim perifernim dijelovima (npr. područje Skujivac)	
3.	Mirjana Đogaš	Put Gospojice 42 (Ager-Hora) 21460 Stari Grad	Živi u svom imanju unutar Starogradskog polja. Problemi: 1. Glavni put Vrboska-Jelsa 2. Dračevica, koja je poplavljena već 2 mjeseca, što joj produžuje put do kuće 15 km uz trošak održavanja automobila 3. Divlje svinje koje ruše suhozide i uništavaju polj. imanja. 4. Turistima je otežano kretanje zbog polpave na Dračevici 5. Sva imanja na rubnim područjima agera su zapuštena i neprohodna, ljudi gube interes jer im je sve zabranjeno . VAŽNO: Zaposliti mlade ljude na održavanju puteva. Omogućiti ljudima koji imaju velike parcele gradnju malih objekata gdje bi dulje boravili i na taj način imali više vremena za uređenje svojih parcela. Treba omogućiti ljudima da žive u polju.	

4.	<p>HORA</p> <p>Udruga za unaprijeđenje Starogradskog polja</p> <p>Mirjana Đogaš</p>	<p>Vukovarska cesta 2</p> <p>21460 Stari Grad</p>	<p>U stručnu grupu za izradu Konzervatorske podloge uključiti najmanje 4 osobe vlasnika zemljišta u Polju</p> <p>Saniranje ceste sa čvrstom vezivnom smjesom</p> <p>planiranje postavljanja dodatnih zaštitnih mreža protiv divljih životinja</p> <p>Obnoviti i staviti u funkciju odvodni sistem Polja (obnova upojne jame kod Dračevice, uređenje lokve, uređenje kanala)</p>	
5.	<p>Duško Tojić</p>	<p>Don Frane Bulića 3</p> <p>21460 Stari Grad</p>	<p>Želi ishoditi dozvolu za gradnju objekta dimenzija 3x5 m na čestici 5311/5 k.o, Vrbanj i prilaznog puta unutar čestice. Bivši vlasnik ishodio je 2007. lokacijsku dozvolu i konzervatorsko odobrenje za gradnju takvog objekta na susjednoj čestici 5311/4, zgrada nije izgrađena.</p>	

GRAD STARI GRAD

01 04 2015

G12-08/14-01/8

2129/03-15-27

GRAD STARI GRAD
GRADSKA UPRAVA
Novo riva 3
21460 STARI GRAD

**Prijedlog u vezi gradnje građevina i očuvanja prirodne i kulturne baštine
na prostoru Starogradskog polja**

Predlažemo da se konzervatorskom podlogom predvide mogućnosti oživljavanja
poljoprivrede osiguravanjem uvjeta barem kakvi su oni bili u rimsko doba.

Molimo Vas da predvidite mogućnosti poljoprivrednicima koje su bile tada, a
vidljive su na lokalitetu Kupinovik. To se odnosi na ostvarivanje uvjeta za
povremeni boravak i rad u polju kada su intenzivni određeni radovi,
izgradnjom smještajnih jedinica i pogona za preradu poljoprivrednih
proizvoda u polju (vino, maslinovo ulje ...). Svi koji se bave poljoprivredom znaju
koliko je mehanizacije potrebno za sve te radove obavljati.

Isto tako neka se predvidi i infrastruktura potrebna za isto. Kada budu ispunjeni
ovi osnovni uvjeti, sačuvati će se suhozidi, obrađivati će se polja i samo na taj način
će se oživjeti Starogradsko polje. Polje bez ljudi nema dušu, a to smo dužni sačuvati
u spomen na naše ne tako daleke prednike (roditelje, djedove) jer su oni, kojih se još i
sjećamo, krčili polja, gradili suhozide i formirali sadašnji izgled polja.

Unaprijed zahvaljujemo.

Grupa poljoprivrednika koji od polja i
i sa poljem žive

opg. Pouto Petrić

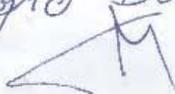
OPG. J J

OPG. Petar Pulini

Bruno K.

M. Zecić

Toma Dosto

Matko Jancić

Vrbanj, 29. 03. 2015.

Poštovani,

GRAD STARI GRAD	
Priloga	30. 03. 2015
012-08/14-01/8	
0128/03-15-26	

Obraćam se u nadi da ćete izadi u susret svima nama koji posjedujemo parcele u ageru, odnosno horu. Moja obitelj također ima većinu svog zemljišta na tom području, te smo zakinuti u ostvarivanju svojih planova i ideja. Prvenstveno mislim za dozvolu gradnje jedne ili nekoliko kamenih kućica u svrhu osobnih potreba ili turizma. Smatram da ono što je u mojoj zamisli uopće ne bi ugrozilo, niti narušilo izgled zaštićenog područja. Štoviše, kućice ili trijemovi bi izgledom i gradnjom oplemenili i oživjeli našu djedovinu, te vratili vrijeme kada se u takvim kućicama žijelo i obrađivalo okolnu zemlju. Nekim mladim, nezaposlenim ljudima to bi mogao biti poticaj i rješenje zaposlenja, pa i ostanak na otoku. Ostim toga, parcele na kojima bi bile kućice, sigurno bi se obrađivale, održavale i oplemenile nekom kulturom, dok ovako stoje prekrivene draćom i korovom.

Ako se već ne bi trebalo dirati u samo srce agera, smatram da bi barem na njegovim perifernim dijelovima trebala biti dozvoljena realizacija ovakvih ideja i planova.

Jedna takva parcela moje obitelji, na sjeveru je rubu agera (gotovo da graniči sa plantažom artičoka, na području Skujivac, na cesti prema Basini) i kao stvorena je za takvu zamisao.

Upravo zato se obraćam, u nadi povoljnog rješenja barem za tu jednu parcelu, na kojoj bi željela ostvariti svoje planove.

S poštovanjem,

Inka Pavić Perkočić

datum / date

27.3.2015

GRAD

30.03.2015

G12-08/15-PI/8

MIRJANA ĐOGAŠ 2122/RS-15-25

PUT GOSTOVICE 42 (AGEL - HORA)

21460 STARI GRAD

VLASNIKA SAM ZEMLJE 3100m² NA RUBNOM
PODRUČJU STAROGRAĐSKOG POLJA (ZAMASILNOVIK)
SJEVNA STRANA ČZ.

IMAM SAM IMANJE NIJE 8 GOD. 3 KAPENE
KUĆE, GUSTINA SA REZERVAZOM, KRUŠNA PEĆ,
POLJO ZA KONJE I 22 STARE MASLINE.

TO NIJE JEDINA NEKRETNINA I TU STALNO
ŽIVIM ZADNIM 5 GODINA.

ŽIVELI TU SREĆEM SE SA VELIKIM PROBLEMIMA

1. GLAVNI PUT - BKM VRBOŠKA - ŽELSA.
2. DVAČEVICA (KOJA SE POTPUNJEVA VEĆ 2,
MJESECA, STO MI PRODUŽAVA PUT DO KUĆE
15 KM, I OBLONKI TROŠAK ODRŽAVANJA
AUSA.
3. DEVAŠTRVANI PUT DVAČEVICA - DO BOLOVE
KVALC.
4. DIBIJE SVINJE, KOJE SE RAZMNOŽAVAJU
I POSTOJE SVE AGRESIVNIJE, RUŠEĆI
SUNDIJE KAO I POLJO. IMANJA - USIJEVE.

datum / date _____

5. BUDUĆI DA JE AGER OGLAŠEN NA TURISTIČKIM
KARTAMA, SVAKODNEVNO SE SUSREĆE SA
TURISTIMA KOJI SU U OTAJNOSTI, PRESUŠUĆI
VODU NA DRAČEVICI, I HODAJUĆI TO SUKLOBITIM
DRAČEVICAMA KOJE SU KULE (GDE JE TUT NEPOKODAN)

6. SVA IMANA NA ZUBNIM TOČ. AGERIA (TI SVELEZ)
SVA SU ZAPUSTELJA I NEPOKODNA, LUDI
GUBE INTERES, JER IM JE SVE ZABRANJENO,
KADU DA SU TADOCI AGERIA, [NE MOGU
POHVAĆATI SUKLOBITIM KOJI SU NIHOVI DRAČEVICI
RADILI, NE DOZBOJAVIA IM SE KUĆICA, I
DINE SVINE IM TOČEVU, TRUD, A NE MOGU
DOĆI NITI TUTEVITIA, JER SU NEPOKODNI.

VAŽNO:

TOČ MITNO TREBA ZAPOSLITI MILIARDE LUDJE
KOJI ĆE SVAKODNEVNO ODRŽAVATI, PUTEVE,
SUKLOBITIM (KAD SE TOČEVU PATAJAVIA NA TUTU
ODMAH DOČEVATI A NE DA SE PRETVORI U KIZATEZ,
ČISTITI KIZATEZ ZA ODRŽAVANJE NA DRAČEVICI
I NA TUTEVITIM KURU PONTONE ZAPRELAZ!!??

ZNAKOV MOŽA BITI FLEKSIBILNIJI, A NE
DA SE LUDI ODRŽAVAJU KAO U REZERVAȚU,

②

datum / date

30. 03. 2015

Beograd

Bez ikakve vrste daljše nisa ne
ismati,

omogućiti ljudima koji imaju velike polj.
parcele građnju malih obitelja gdje
bi duže boravili, i imali više vremena
za održavanje, javnog i svog dobra,
vratiti u polje život, jer i ljudi
su to živeli i znali, nisu ni oni
imali zamenske doruge.

[da ljudi žive tokom godine ako žele
kako povremeno kako vi kažete]

- jedino na taj način smatruće
brinuti o svojim parceli, inače će
dale ostati zapušteno, i obraslo u
borove. [kojih nije bilo prije 50 god.
samo su bila stabla maslina]

- pravilnom politikom starogradske polja
treba voditi i na unaprijeđenju
polja a ne na ograničavanju.
jer na dosadašnj način je nemoguće
korištenje i EU fondova, na svim
razinama, poljoprivrede, maslinarstva,
povrtlarstva, pa čak i seoskog
turizma... i razlikih manifestacija

3

datum / Gate

MOJE SE MOGU ODRŽAVATI U POLJU I
KORISTITI U TURISTIČNOJ PROMETI MJEŠTA.

OMOGUĆITI Ljudima, PRAČAK I POTICATI
KAO I MOJ SLUČAJ ŠTO JE [KOJE IMAM
MALU PARCELU SA 3 KAMELE KUĆICE, A
MALO OBLADIVE ZEMLJE, NA RUDNOM PODRUČJU
AGERA, (SJEVERNODIO) DA UZ OPG - MOGU
ODRŽAVATI TURISTIČNU DJELATNOST, ZA LJUBITELJE
PRIRODE I OSAME. STAVLJANJE KAO I
DANAVANJE KROZ AGER I JOGURANE, BICIKLIZAM.

MLADI LJUDI SIGURNO BI IMALI INTERES
I KROZ DRUGE DJELATNOSTI U STAROGRADSKOM
POLJU, A NE SAHO VINOGRADARSTVO I PASLIH.
VRIJEDJER, STOČARSTVO, PRODUKCIJU SIJEVA,
ETERIČNIN UJA, MALIH KOVOZA, KUŽIJA,
USLUGA VOENJE U KOČIJAMA, KONJIMA
ITD. ODRŽAVANJE MANIFESTACIJA.....

TREBA VRATI ŽIVU I UGODU
U STAROGRADSKO POLJE KAO ŠTO
SU I STARI ČRČI ČINILI.

S. ROSTOVANJE.

MIRJANA (ANA) JOČIĆ

(091 3333624)

(4)

HORA

Udruga za unaprijeđenje Starogradskog polja

IBAN: HR44 2340 0091 1106 9958 6
SWIFT CODE: PBZGHR2X
OIB: 88980653052
Vukovarska cesta 2,
21460 Stari Grad (Otok Hvar)

GRAD STARI GRAD

27. 03. 2015

Tema: Prijedlozi za izradu Konzervatorske podloge

612-08/17-01/8	Org. im.
2128/03-15-29	Org.

Stručna grupa, uključiti najmanje 4 osobe vlasnika zemljišta u Polju.

Saniranje ceste sa čvrstom vezivnom smjesom.

Planiranje postavljanja dodatnih zaštitnih mreža zaštite od divljih životinja.

U mjere uređenja odvodnje, u području zapadno od Dračevice, vodosprema sa odvodnim kanalima koja je postojala ugrađena od cementa i kamena predvidjeti njenu obnovu, u svrhu regulacije nivoa vode u kišnim periodima na tom području.

Područje lokve Dračevice predvidjeti povećanje kapaciteta sa izgradnjom ogradne brane i spajanje sa ostalim postojećim odvodnim kanalima.

Zaključak: cijeli postojeći odvodni sistem predvidjeti njegovu obnovu i stavljanje u funkciju.

U Starom Gradu, 26.03.2015.

Mirjana Đogaš

GRAD STARI GRAD Stari Grad, 21.03.2015.g.
26.03.15.
Grad Stari Grad 012-08/14-01/8 Tojić Duško
Novo riva 3 2128/03-15-23 Don Frane Bulića 3
21460 Stari Grad 21460 Stari Grad

Poštovani!

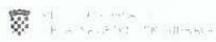
Vlasnik sam poljoprivrednog zemljišta ,parcele br.5131/5 i 5311/4 k.o. Vrbanj. Zemljište je obradivo i na njemu se nalaze nasadi vinove loze ,masline i smokve. Prethodni vlasnik od kojeg sam kupio zemljište, ishodio je lokacijsku dozvolu , 21.08.2007 g. za gradnju gospodarskog objekta tj. poljske kućice. Osnovna namjena ovog objekta je skladištenje poljoprivrednih strojeva, zaštita osoba koje rade u polju od nepovoljnih vremenskih uvjeta .Prethodni vlasnik je u međuvremenu odustao od radova i meni prodao to zemljište. Veličina i oblik gospodarskog objekta prikazani su u idejnom rješenju ,ovlaštenog inženjera arhitekture ,(gosp.Marijan Katanec) TD 19 / AI/05 ,od listopada 2005 g.Na ovo rješenje je ministarstvo kulture , konzervatorski odjel , dalo pozitivno mišljenje. Uz uvažavajuće preporuke kako zahvat na tom prostoru , ne narušava niti jedan detalj koji je bitan za ovo područje. Moja namjera je da na tragu postojeće dokumentacije,ishodim važeću dozvolu i sagradim ovakav ili sličan gospodarski objekt. Pri tome bi se koristio smjernicama koje bi mi Vi preporučili. Napominjem, da je postojeća lokacijska dozvola izdata uz mogućnost da se gradi na čestici 5311/4 u desnom južnom kutu čestice. U vrijeme podnošenja zahtjeva bivši vlasnik je imao samo ovu česticu. Naknadno je kupio i česticu 5311/5 koja je sad objedinjena u jednu česticu. Ovaj objekt

od 01 - 14 stranica

1

želim sada locirati na neobrađivi dio parcele (kamene sike) 5311/5 između stabala česmine s južne strane i maslenika sa sjeverne strane , što omogućuje da isti bude neopoziv u širem video krugu. Ovim bi se izbjeglo korištenje plodne oranice za lociranje objekta , a isti bi se postavio na neplodni ,kameniti dio parcele. Put koji je izgrađen po unutarnjem rubnom dijelu moje parcele, napravio je bivši vlasnik. Put je zemljani , nasut sitnim kamenom. Ja sam jedini korisnik ovog privatnog puta koji se nalazi unutar moje parcele. On je poveznica lokacije na kojem bi se gradio objekt i glavnog makadamskog puta na sjeveru parcele. Gradnja ovog puta bila je odobrena u bivšoj lokacijskoj dozvoli,isključivo radi gradnje ovog gospodarskog objekta. Moja zamolba je da se ovo što prije riješi.

Pozdrav

Katastarska općina Starigrad

Stanje katastarskog plana na dan 11.04.2013

© Državna geodetska uprava, 2012.

nova pozicija

3

stara pozicija

http://geonportal.dgu.hr/katplan/?ko=311723&hri_ko=5311/4

10.11.2014

TEHNIČKI OPIS

Investitor: Račić Božji
Kat. Čes.: č.zem. 5311/4 k.o. Stari Grad
Građevina: Pomoćna građevina – poljska kućica

Na č.zem. 5311/4 k.o. Stari Grad, u Starom Gradu, izgradit će se pomoćna građevina – poljska kućica.

Vanjski gabariti građevine su 3,00 x 5,00 m, visina građevine je 225 cm.

Za izgradnju građevine koristit će tradicijski materijal – kamen.
Zidovi građevine izvest će se od priklesanog kamena, u vapnenom ili produžnom mortu.

Konstrukcija krova (rogovi) su od drveta, a pokrov je od kamenih ploča složen trostrukim preklopom na tradicionalan način. Streha je od lomljenog kamena, na maksimalnoj visini od 225 cm od poda.

Nagib krovnih kosina je 30°.

Otvori će biti tradicionalnih dimenzija veća visina, a manja širina, ozidani kamenim pragovima.

Zatvori na otvorima, prozori i vrata, su od drveta, s kovanom bravarijom.

Parcela se nalazi na arheološkom lokalitetu, AGERU, registriranom kao kulturno dobro, stoga prije početka izvođenja radova potreban je dogovor sa arheolozima Konzervatorskog dodjela u Splitu.

Građevina se ne priključuje na komunalnu infrastrukturu – voda i električna energija.

Havr, listopad 2005.

Marijan Katanec, dipl.ing.arh
br. 2419

REPUBLIKA HRVATSKA
URED DRŽAVNE UPRAVE U
SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJ
Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša,
graditeljstvo i imovinsko pravne poslove
ISPOSTAVA HVAR
Klasa:Up/I-350-05/05-01/247
Urbroj: 2181-05/01-07-4
Hvar, 21.08.2007.g.

Ured državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko-pravne poslove, Ispostava Hvar, rješavajući po zahtjevu **RAČIĆ BOŽJEGA iz Starog Grada**, temeljem čl. 35. st. 1. Zakona o prostornom uređenju ("NN", br.: 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), i čl. 8. Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (NN br. 129/04) izdaje

LOKACIJSKU DOZVOLU

za izgradnju gospodarskog objekta - poljske kućice na kat. čest. zem. br. 5311/4 k.o. Stari Grad, kojom se određuje:

I 1. Oblik i veličina građevinske parcele:
- Objekt se gradi na kat. čest. zem. 5311/4 k.o. Stari Grad, u van građevinskoj zoni i ne utvrđuje se građevinska čestica. Površina kat. čest. zem. 5311/8 i 5311/4 k.o. Stari Grad iznosi 4820 m² ukupno, i pravilnog je oblika pačetvorine din. 46 m x 106 m.

2. Namjena građevine:
Namjena građevine je gospodarska - poljska kućica, za smještaj poljoprivrednog alata i ljudi.

3. Veličina, površina i smještaj građevine:
Građevina je smještena na bloku zemljišta koje čine čest. zem. 5311/4 i 5311/5 k.o. Stari Grad. Površina poljoprivredne kućice u tlocrtu iznosi 15 m², objekt je jednoetažni, prizemni, a sve kako je prikazano u elaboratu "idejno rješenje" izrađeno od ovlaštenog inženjera arh. Marjana Katanec T.D. 19/AI/05 od listopada 2005.g.. Objekt je propisno udaljen od susjedne zapadne međe za 9,0m, a od pute 50,00m.

4. Oblikovanje građevine:
Oblikovanje građevine u stilu tradicionalne arhitekture, u kamenu i sa pokrovom od kamenih ploča ili kupe kanalice na tradicionalan način, sve kako je opisano i prikazano u elaboratu i prethodne točke ovog rješenja prihvaća se, jer je isti prihvaćen od nadležne službe Ministarstva kulture, Konzervatorski odjel u Splitu, Klasa: 612-08/06-01/7731 uz uvjet da se glavni projekt uskladi sa posebnim uvjetima istih.

5. Način i uvjeti priključenja građevine na javno-prometnu površinu i komunalnu infrastrukturu:
Građevina ima pristup na javno prometnu površinu sa pješačkog puta, sa sjeverne strane.

Priključak na vodu struju i kanalizaciju nije predviđen.

7

-2-

Klasa:UP/I-350-05/05-01/247

6. Ostali podaci značajni za izgradnju i uređenje građevinske čestice sadržani u posebnim uvjetima gradnje koji su prihvaćeni u tijeku postupka od strane nadležnih tijela državne uprave, odnosno pravnih osoba i čine sastavni dio ove lokacijske dozvole:

- Posebni uvjeti glede zaštite kulturne baštine izdate su od nadležne službe Ministarstva kulture, Konzervatorski odjel u Splitu, Klasa: 612-08/06-01/7731 od 20. rujna 2006.g.

II Zemljište se nalazi u granicama obuhvata Prostornog plana uređenja Grada Starog Grada, u van građevinskoj zoni ("Sl. glasnik općine Hvar" 4/07) prema kojem je dopuštena izgradnja objekata kao u izreci sukladno čl. 84 PPU Stari Grad.

Izvod iz prostorno-planske dokumentacije, sastavni je dio ove lokacijske dozvole.

III Na temelju ove lokacijske dozvole ne može se pristupiti izgradnji, već je potrebno ishoditi potvrdu na glavni projekt, prema odredbi čl. 118. Zakona o gradnji ("NN", br.: 175/03 i 100/04).

Projekt za ishođenje građevne dozvole mora biti usklađen sa uvjetima iz točke I 6 odnosno uvjetima iz posebnih zakona.

IV Ova lokacijska dozvola važi dvije godine od dana njene pravomoćnosti, ukoliko se u tom roku podnese zahtjev za izdavanje građevne dozvole.

O b r a z l o ž e n j e:

RACIĆ BOŽJI iz Starog Grada, podnio je dana 11.11..2005.g. zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole, na mjestu i na način opisan u izreci ovog rješenja.

Zahtjev je osnovan.

Zahtjevu je priloženo:

1. Preslik katastarskog plana u mj. 1:2880 i

2. dokaz o pravnom interesu

U provedenom postupku je utvrđeno:

a) Da je podnositelj zahtjeva dokazao pravni interes za predmetne nekretnine jer je priložio Ugovor o prodaji od 18.15.2003.g. kojim investitor kupuje predmetne nekretnine, čime je dokazan njegov pravni interes.

b) Da je postojeće stanje lokacije - poljoprivredno zemljište oranica.

c) Da je predmetna lokacija unutar obuhvata dokumenata prostornog uređenja, navedenih u točki II izreke.

Slijedom ovako provedenog postupka, navedenog činjeničnog stanja i utvrđenja da je predmetni zahvat u prostoru u skladu s odnosnim dokumentom uređenja prostora, navedenim pod točkom II izreke ovog rješenja, posebnim zakonima i propisima, primjenom čl. 39. Zakona o prostornom uređenju, odlučeno je kao u izreci.

8

-3-

Klasa:UP/I-350-05/05-01/247

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove lokacijske dozvole može se izjaviti žalba Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva - Zagreb, Ul. Republike Austrije 20, u roku od 15 dana od dana njezinog primitka.

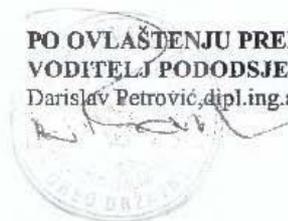
Žalba se predaje neposredno ili šalje poštom ovom Uredu, a može se izjaviti na zapisnik uz pristojbu prema tar. br. 3. Tarife Zakona o upravnim pristojbama ("NN", br.: 8/96, 131/97 i 68/98), u iznosu od 50,00 kuna državnih biljega.

IZRADILA:

Dolores Biažević Katanec. dipl.ing.arh.

**PO OVLAŠTENJU PREDSTOJNIKA
VODITELJ PODODSJEKA:**

Darislav Petrović, dipl.ing.arh.

DOSTAVITI:

1. Račić Božji, Stari Grad
2. Vidošević Dinko, Vrbanj
3. Buratović Ivan, Vrbanj
4. Gurdulić Tonka, rođ. Šurjak Vrisnik
5. Vidošević Rina ž. Dinka, Vrbanj
6. Vidošević Marko pok. Dinka, Zagreb,
Srednjci 18
7. A r h i v a - ovdje

NA ZNANJE:

1. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja
i graditeljstva, Uprava za inspekcijske poslove,
Zagreb, Vinogradska 25
2. Grad Stari Grad, Jedinestveni upravni odjel, Stari Grad
3. Građevna inspekcija, Split, Put brodarice 6

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE

Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u Splitu
SPLIT
Porinova 2, p.p.161
Tel. 021/305 444, 021/ 305 418

Klasa: 612-08/06-01/7731
Ur broj: 532-04-18/20-06-2
U Splitu, 20. rujna 2006.

22. 09. 06.
UP/I-350-05/05-01/247
532-04/18/20-06-3

Predmet: Posebni uvjeti za izdavanje lokacijske dozvole za građenje gospodarske građevine na k.č.z. 5311/4 k.o. Stari Grad investitora B. Račića iz Starog Grada

Na temelju članka 60. u svezi s člankom 6. stavkom 1. točka 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. 69/99., 151/03., 157/03), a povodom zahtjeva Ureda državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Ispostave Hvar, Pododsjeka za prostorno uređenje i imovinsko pravne poslove, daju se posebni uvjeti za građenje gospodarske građevine na gore navedenoj katastarskoj čestici u zoni Kulturnog krajolika - Starogradskog polja preventivno zaštićenog pod brojem UP/I-612-08/05-05/702; Urbroj: 532-04-15/20-05-1, te u zoni arheološkog lokaliteta antičkog agera koja je zaštićena kao kulturno dobro pod brojem RST 1392, Rješenjem broj 469/93-17 od 6.4.1993., kako slijedi:

Poljska kućica koju je dostavljenim Idejnim projektom predložio ovlaštenu projektanta Katanec Marijan, dipl.ing.arh. uklapa se u okoliš Starogradskog polja. Sugerira se promjena u jednom detalju - ne odobrava se uokvirivanje otvora kamenim pragovima jer nije karakteristično za tradicijsku gradnju kojoj je projekt prilagođen.

Na parceli se nalazi starija gospodarska građevina - trim i prilikom uređenja parcele potrebno ga je sačuvati.

Prilaz kućici potrebno je urediti kao zemljani put.

Suhozidne ograde parcele potrebno je sačuvati i obnoviti te se ne dozvoljava ograđivanje parcele ogradom iz suvremenih materijala (betonski zid, žica, tipska drvena ograda).

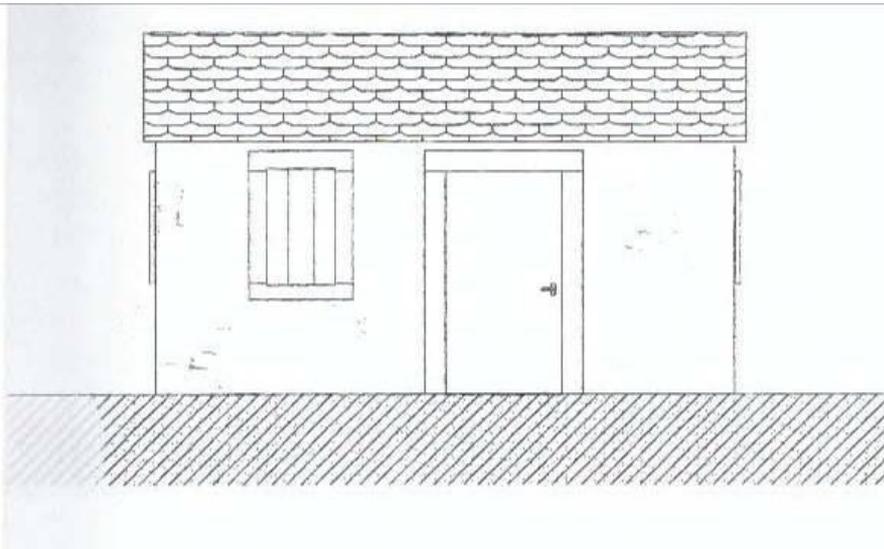
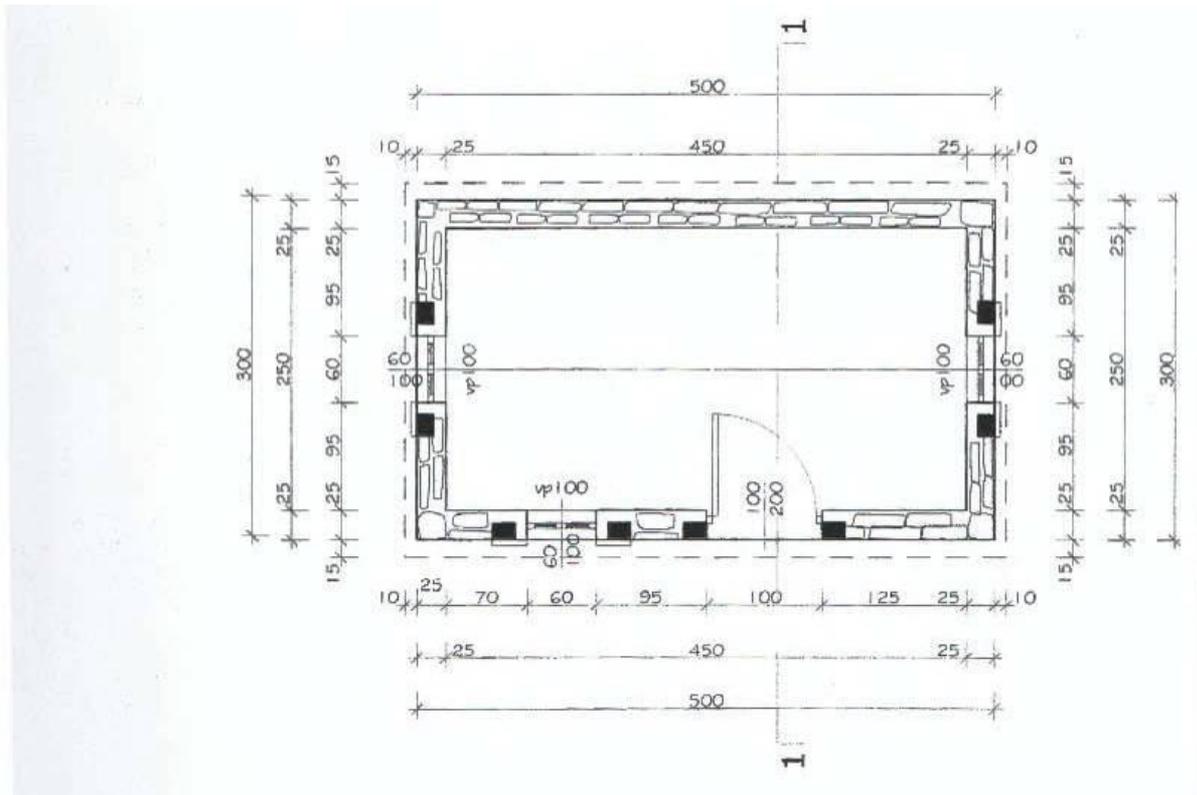
Obzirom da je planirana građevina u arheološkoj zoni prilikom izvođenja zemljanih radova mogući arheološki nalazi. U tom slučaju potrebno je ODMAH obustaviti radove, o tome obavijestiti nadležni Konzervatorski odjel u Splitu te radove nastaviti pod nadzorom nadležnog arheologa.

Pročelnik

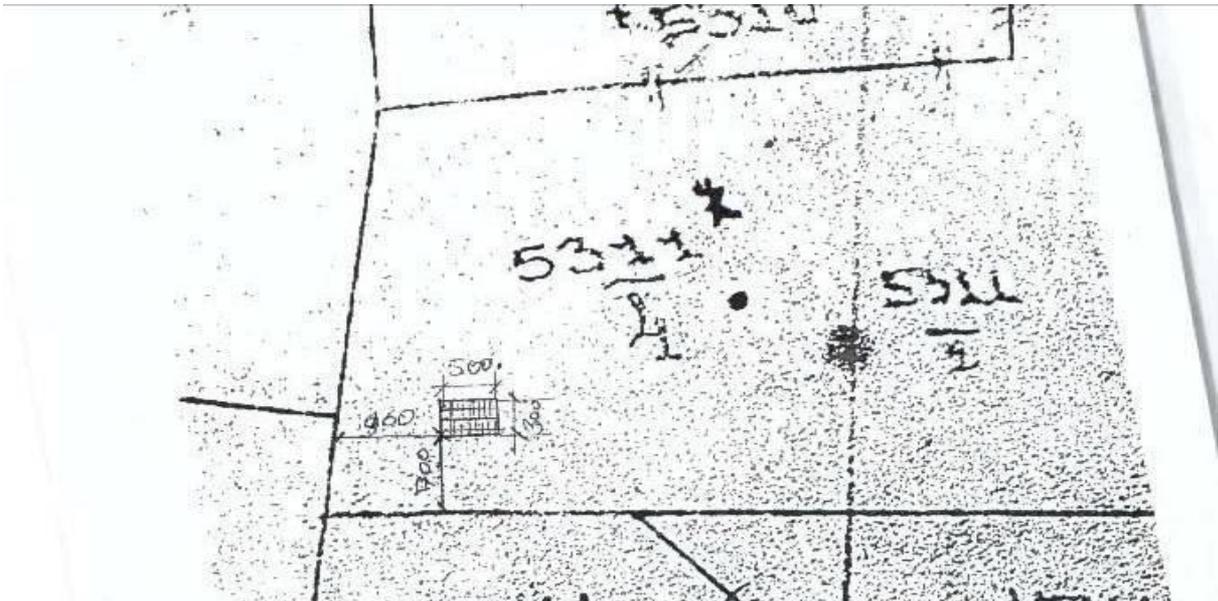
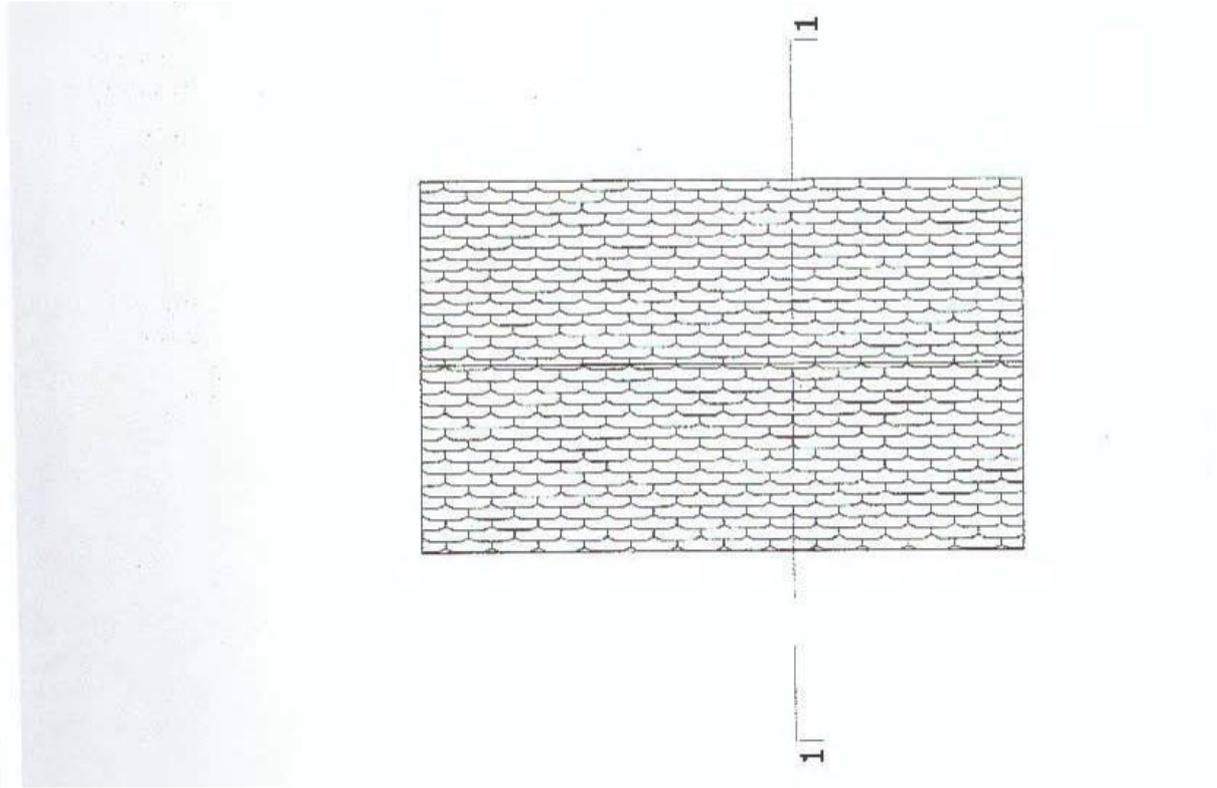
Mr. sci. Josko Belamarić

Dostaviti:

1. Ured državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Ispostava Hvar, Pododsjek za prostorno uređenje i imovinsko pravne poslove
2. Pismohrana

sjeverno
m | : 10

PRILOG B – zapisnik sa javne tribine održane 13.3. u Starome Gradu

IZLAGANJE JAVNOSTI „KONZERVATORSKA PODLOGA“

Stari Grad, 13. ožujka 2015., Čitovnica Stari Grad

Započeto u 18:10 sati

Predstavnici jedinica lokalne samouprave:

Vinko Maroević, gradonačelnik Grada Staroga Grada

Nikša Peronja, načelnik Općine Jelsa

Ivan Radovančić, Općina Jelsa

Mladen Plančić, tajnik Grada Staroga Grada

Frančesko Duboković, ravnatelj Agencije

Nikola Dužević, viši stručni suradnik

Aldo Čavić, ravnatelj Muzeja Grada Staroga Grada

Studenti Agronomskog fakulteta – 5

Posjetitelji: cca 50

Predavači:

Goran Andlar

Sara Popović

Filip Bubalo

Filip Šrajter

Zapisnik: Mihaela Petrić

Nakon uvodnog izlaganja i pozdrava Gradonačelnika riječ daje predavačima.

Goran Andlar predstavlja suradnike i upućuje javnost o izradi baze podataka za izradu Konzervatorske podloge. Terensko istraživanje je obavljeno zajedno sa razgovorima sa vlasnicima polja kako bi prikupili informacije i probleme koji se javljaju prilikom raspolaganja nekretninama.

Upućuje javnost da preda prijedloge i ostalo do 31. ožujka.

Svrha predavanja je prikupljanje podataka od javnosti radi što efikasnije izrade Podloge.

Nakon prikupljanja podataka slijede razgovori sa konzervatorima te se zaključuju prijedlozi i smjernice.

Riječ upućuje drugim sudionicima.

Nakon terenskog dijela ustanovljeno je da je osnovni problem opstojanje agera kao prirodnog krajolika i njegove budućnosti, u odnosu na građevinski dio. Upisano je zatečeno stanje puteva i arheološke baštine, ali pitanje je kako zajedno stvoriti jedan model održivosti i upravljanja Agera. Na terenu je zatečeno dosta ljudi starije dobne skupine te treba iznaći način kako da mlade ljude privole na poljoprivredu.

Stručni tim je spreman zajedno sa konzervatorima omogućiti legalizaciju objekata unutar zakonskih okvira, te da svojim smjernicama pomognu građanima.

Javnost:

1. Danijela Vlahović

Moli da približe pojam Konzervatorske podloge široj javnosti s obzirom da nisu u potpunosti upoznati

Odgovor:

U Podlozi su 4 teme;

- a) tradicijska izgradnja – snimaju se svi objekti u Ageru;
- b) b)recentna izgradnja – evidencija novoizgrađenih objekata u gabaritima
- c) arheološki lokaliteti
- d) krajobraz – objedinjavanje svega zatečenog – vegetacija, reljef, morfologija i sl.

Za sva poglavlja postoje karte i listovi te dodaju opisni dio tematike te smjernice za očuvanje i daljnje postupanje u Ageru. Smjernice se ugrađuju u prostorne planove temeljem kojeg se izdaju, ali i ne moraju izdavati dozvole.

Predstavlja prvi dokument koji objedinjuje zatečeno stanje te smjernice za daljnje postupanje a temeljem informacija prikupljenih na terenu sa ciljem da se pomogne stanovništvu ukoliko se radi o česticama na arheološkom lokalitetu i/ili izvan njega.

2. Žoržan Gurdulić

Kada i kod koga se možete dobiti informacija o mogućnostima postojećih objekata ili mogućim aktivnostima na vlastitim česticama.

Odgovor: Kada se donese plan uz prethodnu suglasnost konzervatora odredit će se uvjeti. Tijekom lipnja se predviđa javna rasprava PPU-a Jelsa te će predstavljati prvi test podloge. Tijekom jeseni će se znati određeni preduvjeti. Biti će i redefiniranje granice obuhvata Agera jer ne odgovara u svim dijelovima pojmu hore ili agera kakav bi trebao biti.

Očekuje se da javnost reagira na dokument koji će biti objavljen na internetu i ostalim glasilima te da daju svoje prijedloge i iznesu svoje probleme.

3. Miloš Darko

A što u vezi građevina unutar gradske jezgre s obzirom da je također unutar zaštitom. Postoje problemi u postupcima legalizacije

Odgovor:

Ono što je u građevinskom području nije tema Podloge.

4. Zoran Tadić

Parcela od 4000 m, kultura maslina, ima namjeru saditi bilje i ostalo, ne postoji objekt; zanima ga do koje mjere i može li napraviti objekt a unutar kojeg bi se bavio proizvodnjom. Radio bi objekt sa drvom, kamenom i vapnom (zemlja); osobno bi zabranio upotrebu cementa.

5. Danijela Vlahović

Što ćete predložiti konzervatorima što se uopće može graditi? Postoje i minimalni tehnički uvjeti koji bi se morali ostvariti za funkcioniranje OPG-a.

Odgovor:

U PPU postoje uvjeti za spremišta, farme i ostale objekte pomoćne naravi. Pitanje je na kolikom zemljištu koliko veliki objekt može biti.

Moguće je organizirati klustere za proizvodnju.

Sara Popović – bitno je da se građevine poklapaju u prirodi a to je komplicirani projekt

U Ageru postoje objekti koji su izgrađeni sa prirodnim materijalima čak i u primjerima recentne gradnje.

Postoje problemi zajedničkog karaktera kao što su putevi i kanali. Treba iznaći rješenje o održavanju kanala i puteva, a posebno kod lokaliteta Dračevica.

Postoji mogućnost prepumpavanja vode prema kanalu.

Postoji veliki problem odlaganja otpada u Ageru.

6. Vukasović Miranda

Problem divljih svinja u pogledu rušenja suhozida.

7. Nikola Dužević

Hoće li postojati strategija za razvoj polja i viziju dugoročnog razvoja?

Odgovor:

Podloga nije strateški dokument, ona rezultira smjernicama i može utjecati na buduću strategiju; vizija se stvara sa stanovnicima koji imaju parcele u Ageru.

Baza će biti digitalna te će pružiti uvid u postojeće stanje.

Ovo je dokument usko vezan za mogućnost realizacije.

8. Frančesko Duboković

Ovaj dokument se neće opet raditi te je nužno da se javnost aktivira.

Postoji mnogo mlade populacije koji su voljni raditi u dotičnom polju, ali nemaju informacija što mogu raditi.

Zašto ne dopustiti turistički smještaj u Ageru? U tom slučaju uredio bi se i okoliš.

Problem je puteva zbog kojeg ljudi ne mogu doći do svojih polja, način uređenja puteva.

Što je sa suhozidima i pomoćnim zgradama;

Odgovor: nema potrebe za gradnjom turističkog smještaja

Ako je izgradnja dio strategija mora postojati strateški dokument.

9. Bariša Zaninović

Hoće li se znati što pripada Ageru, a što nije unutar agera i može li se obrađivati.

U postojećim dokumentima stoji da se sve mora staviti u prvobitno stanje.

Odgovor:

Biti će definirana pravila ponašanja u Ageru.

Definirati će se koji dijelovi moraju ostati netaknuti, koji su arheološki lokaliteti, zone po vrijednostima polja.

10. Pero Fredotović

Problem puteva koji su se počeli uređivati, putevi su se klasificirali kao biciklističke staze, a postoje i putevi koji vode u turističke zone. Uređivanje puteva je nužno. Pokušavate spojiti agronomiju i arheologiju a to je nespojivo.

Ljudima je bitno doći do polja, a to je u sadašnjoj situaciji nemoguće.

Da li ste imali obvezu zvati javnost na tribinu?

Odgovor:

Neće se asfaltirati, makadam se može održavati,

Prijedlog Frančeska – treba skupiti uzorke i u dogovoru sa konzervatorima naći rješenje za puteve

11. Miloš Darko

Upiti od Hitne vezano za problem prometovanja .

12. Damir Carić

Potrebno je naći rješenje za puteve, tzv. Bijeli asfalt. Mnoge stvari se trebaju promijeniti da bi se ljudi vratili u polje. Postoje građevine u svijetu koji ne odskaču od prirodnih vrijednosti. Prosjek parcele je 1500 m², problem komasacije. Nekada se gradilo u polju i žbukalo se, a sada ne smijemo ništa raditi.

13. Andrija Vidošević

Mlađi ljudi nisu bili u mogućnosti živjeti od poljoprivrede, danas mlađi nemaju mogućnosti već prodaju zemljišta, a cijena pada. Postoji mnogo objekata čiji vlasnici ne žive na otoku, domicilno stanovništvo u strahu od rušenja nije ni gradilo, u polju postoji raznih vrsta gradnje. Smatrate li da ako se asfaltira put da bi se više polja obrađivalo.

14. Danijela Vlahović

Ako to ne bi bilo pod zaštitom bi li legalizacija išla puno lakše. Bi li se u tom slučaju više radilo.

Zaštićeno je pod zakonskom regulativom, a moguće je zatražiti sredstva fondova

15. Pero Fredotović

Radi sadnje novog nasada bilo je potrebno maknuti zid kojeg je sagradio njegov pradjed a zbog toga je završio na sudu.

16. Roić Matko

Imao je projekt botanički vrt te bi želio da ga se uvrsti kao vrt otoka Hvara.

17. Zoran Tadić

Postoji li u svijetu još primjera kao naš Ager i što su oni napraviti od toga, bave li se turizmom na tom području.

Odgovor:

Postoje primjeri ali su puno rigorozniji.

Aldo Čavić

- Primjer u Njemačkoj poznato po vinogradarstvu, dolina omeđena obroncima, sve je obrađeno, postoje zadruge koje otkupljuju grožđe, uokolo su putevi sa odmorištima, klupama (turističko područje), niti jedan put nije asfaltiran.

18. Duško Tojić

Ljudi žele rješenje za puteve, ne nužno asfalt. Ager posjećuju pješaci i biciklisti.

Završeno u 19.40 min